

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ ΑΡΙΘΜ. 38/2018
Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ
ΣΕ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε στην αίθουσα Συνεδριάσεων του 1ου ορόφου, του κτηρίου των Γραφείων της (Κότσικα 1Α & Πατησίων), την 6^η Νοεμβρίου 2017, ημέρα Δευτέρα και ώρα 12:30, με την εξής σύνθεση:

Πρόεδρος: Δημήτριος Κυριτσάκης

Μέλη: Άννα Νάκου (Αντιπρόεδρος)

Βικτωρία Μερτικοπούλου,

Λευκοθέα Ντέκα,

Νικόλαος Ζευγώλης,

Παναγιώτης Φώτης

Ιωάννης Πετρόγλου και

Μιχαήλ Πολέμης, λόγω κωλύματος

του τακτικού μέλους, Σωτήριου Καρκαλάκου

Γραμματέας: Ηλιάνα Κούτρα με αναπληρώτρια την Ευγενία Ντόρντα

Θέμα της συνεδρίασης: «Γνωμοδότηση της Επιτροπής Ανταγωνισμού, βάσει του άρθρου 23 παρ. 2 του ν. 3959/2011 επί πρότασης τροποποίησης του άρθρου 49 του ν. 3959/2011.

Η συζήτηση επί της γνωμοδότησης συνεχίστηκε κατά τις συνεδριάσεις της Επιτροπής στις 8 Νοεμβρίου 2017, ημέρα Τετάρτη και ώρα 12:00, 20 Δεκεμβρίου 2017, ημέρα Τετάρτη και ώρα 13:00 και 9 Ιανουαρίου 2018, ημέρα Τρίτη και ώρα 10:00.

Στη συνεδρίαση της 6^{ης} Νοεμβρίου 2017, δεν συμμετείχε η Αντιπρόεδρος Άννα Νάκου, λόγω δικαιολογημένου κωλύματος.

Την 6^η.10.2017 (αριθ. πρωτ. 5597) διαβιβάστηκε στην Επιτροπή Ανταγωνισμού, από τον Υπουργό Οικονομίας και Ανάπτυξης, αίτημα εξέτασης και έκδοσης γνωμοδότησης βάσει του άρθρου 23 του ν. 3959/2011 (ΦΕΚ 93 Α') επί πρότασης τροποποίησης του άρθρου 49 του ν. 3959/2011.

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού, αφού έλαβε υπόψη της το ως άνω αίτημα του Υπουργού Οικονομίας και Ανάπτυξης, το ισχύον νομικό πλαίσιο και την υπ' αριθ. πρωτ. 6419/2.11.2017 εισήγηση της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού.

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΩΣ ΕΞΗΣ:

I. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Σύμφωνα με το άρθρο 23 παρ. 2 του ν. 3959/2011 περί Προστασίας του Ελεύθερου Ανταγωνισμού, η Επιτροπή Ανταγωνισμού (εφεξής και Ε.Α.) παρέχει τη γνώμη της επί προτάσεων τροποποίησης του νόμου αυτού ή εισηγείται κατά περίπτωση τροποποιήσεις. Εν προκειμένω, κατόπιν της υπ' αριθ.πρωτ. ΠΔ/αγ/107065/5277/05.10.2017 (ημετ. 5597/06.10.2017) επιστολής του κ. Υπουργού Οικονομίας και Ανάπτυξης με θέμα «Αποστολή Σχεδίου Διάταξης για Γνώμη»,

καλείται η Επιτροπή να γνωμοδοτήσει επί του σχεδίου τροποποίησης του άρθρου 49 του Ν. 3959/2011 για τη ρύθμιση των προστίμων που επιβάλλονται από την Επιτροπή Ανταγωνισμού.

II. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗΣ ΔΙΑΤΑΞΗΣ

Στην προτεινόμενη διάταξη προβλέπεται προσθήκη δύο παραγράφων στο ισχύον άρθρο 49 του Ν. 3959/2011 ως εξής :

«Άρθρο ... Ρύθμιση προστίμων της Επιτροπής Ανταγωνισμού¹

1. Το άρθρο 49 του ν. 3959/2011 (Α' 93) αριθμείται σε παρ. 1 και προστίθενται οι εξής παρ. 2 και 3:

2. Με απόφασή της που λαμβάνεται σε Ολομέλεια ύστερα από γνώμη της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων², η Επιτροπή Ανταγωνισμού μπορεί να θεσπίσει πρόγραμμα ρύθμισης των επιβαλλόμενων προστίμων. Το πρόγραμμα προβλέπει καταβολή του προστίμου σε δόσεις, ο αριθμός και η διάρκεια των οποίων κλιμακώνονται ανάλογα με το ύψος του προστίμου που κάθε φορά βεβαιώνεται. Το πρόγραμμα μπορεί να προβλέπει υποχρεωτική προκαταβολή ενός τμήματος του προστίμου. Το πρόστιμο προβλέπει υποχρεωτικά το επιτόκιο, σταθερό ή κυμαινόμενο, με το οποίο βαρύνεται το τμήμα του προστίμου, που δεν προκαταβάλλεται. Με την ίδια απόφαση ρυθμίζονται οι προϋποθέσεις απώλειας της ρύθμισης, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.

3. Το αίτημα υπαγωγής στο πρόγραμμα ρύθμισης υποβάλλεται στην αρμόδια Δ.Ο.Υ. Η αρμόδια Δ.Ο.Υ. ενημερώνει την Επιτροπή Ανταγωνισμού για την ένταξη του υπόχρεου, καθώς και για την ολοκλήρωση του προγράμματος ή για την έκπτωση του υπόχρεου από το πρόγραμμα». «Από τη δημοσίευση της απόφασης της παρ. 2 του άρθρου 49 του ν. 3959/2011, μπορούν να ενταχθούν στο πρόγραμμα ρύθμισης και υπόχρεοι προς καταβολή ανεξόφλητων προστίμων, που επιβλήθηκαν ή βεβαιώθηκαν πριν τη δημοσίευση της. Για τον προσδιορισμό του ύψους και της διάρκειας των δόσεων, κρίσιμο είναι το τμήμα του εκάστοτε βεβαιωμένου προστίμου που παραμένει ανεξόφλητο κατά την υποβολή της αίτησης χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι προσαυξήσεις εκπρόθεσμης καταβολής».

2. Από τη δημοσίευση της απόφασης της παρ. 2 του άρθρου 49 του ν. 3959/2011, μπορούν να ενταχθούν στο πρόγραμμα ρύθμισης και υπόχρεοι προς καταβολή ανεξόφλητων προστίμων, που επιβλήθηκαν ή βεβαιώθηκαν πριν τη δημοσίευσή της. Για τον προσδιορισμό του ύψους και της διάρκειας των δόσεων, κρίσιμο είναι το τμήμα του εκάστοτε βεβαιωμένου προστίμου που παραμένει ανεξόφλητο κατά την

¹ Αλλαγή τίτλου άρθρου (αντί Είσπραξη Προστίμων).

² Εφεξής και Α.Α.Δ.Ε.

υποβολή της αίτησης, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι προσαυξήσεις εκπρόθεσμης καταβολής.»

Στη συνοδευτική της διάταξης επιστολή του Υπουργού Οικονομίας και Ανάπτυξης αναφέρεται ότι σκοπός της διάταξης είναι η ενίσχυση της εισπραξιμότητας των προστίμων που επιβάλλει η Επιτροπή Ανταγωνισμού.

III. ΓΕΝΙΚΟ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΕΚΔΟΣΗ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

Σύμφωνα με το άρθρο 25 παρ. 1 του Ν. 3959/2011, εάν η Ε.Α. μετά από σχετική έρευνα που διεξάγεται διαπιστώσει παράβαση των άρθρων 1, 2 και 11 του εν λόγω νόμου ή/και των άρθρων 101 και 102 ΣΛΕΕ, μπορεί με απόφασή της, διαζευκτικά ή σωρευτικά, να επιβάλει πρόστιμο στις επιχειρήσεις που υπέπεσαν στην παράβαση, καθώς και να υποχρεώσει τις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις να παύσουν την παράβαση και να παραλείπουν αυτή στο μέλλον³.

Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 25 παρ. 2 στοιχ. α' του Ν. 3959/2011, για τον καθορισμό του προστίμου λαμβάνονται υπόψη η σοβαρότητα, η διάρκεια, η γεωγραφική έκταση της παράβασης, η διάρκεια και το είδος της συμμετοχής στην παράβαση της συγκεκριμένης επιχείρησης, καθώς και το οικονομικό όφελος που αποκόμισε. Το επιβαλλόμενο πρόστιμο μπορεί να ανέλθει μέχρι ποσοστού 10% του συνολικού κύκλου εργασιών της επιχείρησης για τη χρήση κατά την οποία έπαυσε η παράβαση, ή, εφόσον αυτή συνεχίζεται μέχρι την έκδοση της απόφασης, της προηγούμενης της έκδοσης της απόφασης χρήσης⁴.

Για να διασφαλίσει τη διαφάνεια και τον αντικειμενικό χαρακτήρα των αποφάσεών της, η Ε.Α. δημοσίευσε, στις 12.5.2006, Ανακοίνωση - Κατευθυντήριες Γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων, σύμφωνα με την οποία, η Ε.Α. καθορίζει το βασικό ποσό του προστίμου για κάθε επιχείρηση σε συνάρτηση με τα προβλεπόμενα κάθε φορά στο νόμο κριτήρια. Εν συνεχεία, εφόσον το κρίνει σκόπιμο, προσαυξάνει ή μειώνει το βασικό ποσό, ανάλογα με το εάν συντρέχουν αντίστοιχα επιβαρυντικές ή

³ Βλ. και W. Wils, Optimal Antitrust Fines: Theory and Practice, World Competition, Volume 29 No. 2 (June 2006). Επισημαίνεται ότι η προτεινόμενη τροποποίηση της διάταξης του άρθρου 49 του Ν. 3959/2011, καταλαμβάνει το σύνολο των προστίμων/κυρώσεων που δύναται να επιβάλει η Ε.Α. και όχι μόνο τα αναφερόμενα στο άρθρο 25. Ειδικότερα, η Ε.Α., εκτός από τις διαπιστωθείσες παραβάσεις άρθρων 1, 2 και 11 του Ν. 3959/2011 (ή/και των άρθρων 101 και 102 ΣΛΕΕ), που αποτελούν και την κύρια «πηγή» των επιβαλλόμενων προστίμων, επιβάλλει επίσης πρόστιμα για παραβάσεις των άρθρων 38 (περιπτώσεις άρνησης, δυστροπίας ή καθυστέρησης παροχής των αιτούμενων κατά περίπτωση πληροφοριών ή σε περίπτωση παροχής πληροφοριών ανακριβών ή ελλιπών), 39 (παρεμπόδιση ή δυσχέραση των ερευνών), 6 (υπαίτια παράβαση της υποχρέωσης προς γνωστοποίηση συγκέντρωσης) και 9 (πρώρη πραγματοποίηση συγκέντρωσης). Η Ε.Α. επιβάλλει επίσης πρόστιμα σε περίπτωση εξακολούθησης της παράβασης, μετά την έκδοση προγενέστερης απόφασής της, κατά την οποία επαυξήθηκε πρόστιμο, συνήθως για κάθε μέρα εξακολούθησης της παράβασης.

⁴ Βλ. σχετικά και απόφαση ΣτΕ 2007/2013, VIVARTIA κατά της απόφασης Ε.Α. 369/V/2007, σκ. 28.

ελαφρυντικές περιστάσεις⁵. Ειδικότερα, το βασικό ποσό του προστίμου προκύπτει ως εξής: α) ορίζεται ποσοστό ύψους μέχρι τριάντα τοις εκατό (30%) επί των ετήσιων ακαθάριστων εσόδων της επιχείρησης από προϊόντα ή υπηρεσίες που αφορούν στην παράβαση, με κριτήριο τη σοβαρότητα αυτής και β) το ποσό αυτό υπολογίζεται επί των ως άνω ετήσιων εσόδων για κάθε έτος της παράβασης.

Επιπροσθέτως, η Επιτροπή εφαρμόζει, εφόσον συντρέχει περίπτωση, και τις διατάξεις του Προγράμματος Επιείκειας⁶, καθώς και την Ανακοίνωση για τη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών⁷. Περαιτέρω, η συνδρομή που προσφέρει μια επιχείρηση στο πλαίσιο του Προγράμματος Επιείκειας (εθελούσια παροχή αποδεικτικών στοιχείων για την εκκίνηση ή την πρόοδο των ερευνών που διεξάγει η Επιτροπή Ανταγωνισμού για την διαπίστωση της παράβασης) και η συνδρομή που παρέχει στο πλαίσιο της Διαδικασίας Διευθέτησης Διαφορών (διευκόλυνση διαδικαστικής αποτελεσματικότητας) μπορεί να λειτουργήσουν συμπληρωματικά οπότε στην περίπτωση αυτή δικαιολογείται η σωρευτική χορήγηση των προβλεπόμενων ευεργετημάτων⁸.

Συναφώς, η ανάγκη εξασφάλισης του αρκούντως αποτρεπτικού χαρακτήρα του προστίμου επιβάλλει την κατάλληλη προσαρμογή του ύψους του, ώστε να λαμβάνεται υπόψη ο επιδιωκόμενος αντίκτυπος στην επιχείρηση στην οποία επιβάλλεται το εν λόγω πρόστιμο, τούτο δε προκειμένου το πρόστιμο αυτό να μην είναι αμελητέο, ή αντιθέτως, υπερβολικά υψηλό, ιδίως σε σχέση με την οικονομική δυνατότητα της επιχείρησης, σύμφωνα με τις επιταγές, αφενός της εξασφάλισης της αποτελεσματικότητας του προστίμου και αφετέρου της τήρησης της αρχής της αναλογικότητας⁹.

Όπως προαναφέρθηκε, το τελικώς επιβαλλόμενο πρόστιμο δεν μπορεί να υπερβεί, σε κάθε περίπτωση, ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%) του συνολικού κύκλου εργασιών της επιχείρησης της χρήσης κατά την οποία έπαυσε η παράβαση. Αντίστοιχη διάταξη υφίσταται και στο ενωσιακό δίκαιο. Το ανώτατο αυτό όριο έχει διακριτό και αυτοτελή σκοπό σε σχέση με τον σκοπό των κριτηρίων της σοβαρότητας και της διάρκειας της παραβάσεως, και έχει ως μοναδική συνέπεια ότι το ύψος του προστίμου που υπολογίζεται με βάση τα εν λόγω κριτήρια μειώνεται μέχρι ένα ανώτατο επιτρεπόμενο όριο. Επομένως, κατά πάγια πρακτική και νομολογία, εφόσον το υπολογισθέν, με βάση τις κατευθυντήριες γραμμές, πρόστιμο ανά επιχείρηση υπερβαίνει το ανώτατο κατά νόμο όριο του δέκα τοις εκατό (10%) του συνολικού κύκλου εργασιών της τελευταίας χρήσης, θα πρέπει να περιορίζεται στο ποσό αυτό. Άλλωστε, ακριβώς προς το σκοπό αποφυγής τυχόν υπερβολικού ή/και δυσανάλογου προστίμου που θα διακινδύνευε τη βιωσιμότητα μιας

⁵ Βλ. παραγράφους 5-6 της Ανακοίνωσης.

⁶ Βλ. Απόφαση Ε.Α. 526/VI/2006.

⁷ Βλ. Απόφαση Ε.Α. 628/2016.

⁸ Βλ. παρ. 4 και 44 της Ανακοίνωσης για τη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών.

⁹ Βλ. ΓενΔικ Τ-352/09, Novacke chemie zavody a.s., σκ. 46 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία.

επιχείρησης, έχουν θεσπιστεί οι ανωτέρω διατάξεις που προβλέπουν τον περιορισμό του επιβαλλόμενου προστίμου κατ' ανώτατο όριο δέκα τοις εκατό (10%) του συνολικού κύκλου εργασιών της επιχείρησης της χρήσης κατά την οποία έπαυσε η παράβαση.

Η Επιτροπή δύναται να αποκλίνει από τη γενική μέθοδο υπολογισμού του προστίμου που προβλέπεται στη σχετική Ανακοίνωση, όταν οι ιδιαιτερότητες ορισμένης υπόθεσης το υπαγορεύουν¹⁰. Συναφώς, είναι επιτρεπτός ο κατ' αυτοδέσμευση της διοίκησης προσδιορισμός από αυτήν των κριτηρίων που σκοπεύει να εφαρμόσει στο πλαίσιο άσκησης της διακριτικής της εξουσίας. Στην Επιτροπή εναπόκειται να ακολουθήσει τη μέθοδο υπολογισμού του ύψους του προστίμου, με την οποία αυτοδεσμεύτηκε, ενώ επιτρέπεται η απόκλιση από τα ούτως τεθέντα κριτήρια, λόγω συντρεχουσών ιδιαίτερων περιστάσεων σε συγκεκριμένη περίπτωση (είτε προς αυστηρότερη κατεύθυνση, είτε προς ηπιότερη κατεύθυνση), απόκλιση, η οποία θα πρέπει να δικαιολογείται ειδικώς¹¹. Κατά την άσκηση της ως άνω αρμοδιότητάς της, η Ε.Α. έχει ευρεία διακριτική ευχέρεια (εντός του κατά το νόμο ανώτατου ορίου) για τη συγκεκριμενοποίηση του εκάστοτε επιβληθησομένου προστίμου, προκειμένου να διασφαλίζεται με επάρκεια το επιδιωκόμενο αποτρεπτικό αποτέλεσμα, εν ανάγκη κινούμενη και αυστηρότερα της προηγούμενης τυχόν πρακτικής της¹². Πράγματι η αποτελεσματική εφαρμογή των ενωσιακών κανόνων ανταγωνισμού προϋποθέτει ότι η εκάστοτε αρχή ανταγωνισμού μπορεί οποτεδήποτε να προσαρμόζει το ύψος των προστίμων στις ανάγκες της πολιτικής αυτής¹³. Επιπλέον, δεν υφίσταται παράβαση της αρχής της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και της μη αναδρομικότητας, είτε (α) όταν η αρχή ανταγωνισμού μέσω κατευθυντήριων γραμμών αποφασίζει να κινηθεί σε αυστηρότερο σε σχέση με το παρελθόν τρόπο, είτε (β) όταν πράττει τούτο επί ατομικής βάσης (σε σύγκριση δε ατομικά προς άλλες περιπτώσεις)¹⁴.

¹⁰ Βλ. ιδίως παρ. 21 της Ανακοίνωσης.

¹¹ Βλ. ενδεικτικά ΔΕφαΘ 2265/2010, σκ. 46, ΔΕφαΘ 559/2010, σκ. 26 και ΔΕφαΘ 2891/2009, σκ. 29, όπου και σχετικές παραπομπές σε ενωσιακή νομολογία, Ε.Α. 512/VI/2010, σκ. 211, Ε.Α. 563/VII/2013, σκ. 372 επ., υπόθεση Επιτροπής COMP/F/39.234/2006, σκ. 14, υπόθεση Επιτροπής IV/35.814/1998, σκ. 83-84, ΓενΔικ Τ-217/03 και Τ-245/03 FNCBV και FNSEA κατά Επιτροπής. Γενικά σε ό,τι αφορά το κριτήριο του συνολικού κύκλου εργασιών μιας επιχείρησης ως βάσης για τον καθορισμό του ύψους του προστίμου, βλ. επίσης ΣτΕ 2007/2013, σκ. 28.

¹² Βλ. σημεία 2 και 4 της Ανακοίνωσης καθώς και Ε.Α. 563/VII/2013, σκ. 332, υποσημείωση 607 με παραπομπή σε εθνική και ενωσιακή νομολογία.

¹³ Βλ. Ε.Α. 563/VII/2013, σκ. 332 και υποσημείωση 608 με παραπομπή σε ενωσιακή νομολογία.

¹⁴ Βλ. ενδεικτικά ΔΕφαΘ 559/2010, ό.π., σκ. 26, όπου και σχετικές παραπομπές σε πάγια ενωσιακή νομολογία, ειδικότερα απόφαση ΔΕΚ, υπόθ. C-189/02P, C-202/02P, C-205/08P έως C-208/02P, Dansk Rohrindustri κ.α., ό.π. σκ. 11, 202, 216-219, 222-224 και 227-231. Περαιτέρω, σε ό,τι αφορά το ζήτημα της αδυναμίας πληρωμής (ITP), το οποίο δύναται να προκύψει πριν την έκδοση απόφασης της Επιτροπής (pre decision), επισημαίνονται τα εξής: για την όποια τυχόν αναπροσαρμογή προς το ηπιότερο του επιβαλλόμενου προστίμου λόγω αδυναμίας πληρωμής (εν όλω ή εν μέρει) κατά την έννοια των κείμενων (ενωσιακών και εθνικών) διατάξεων, θα πρέπει να συντρέχουν οι κάτωθι σωρευτικές προϋποθέσεις: α) η εμπλεκόμενη επιχείρηση θα πρέπει να επικαλεσθεί και να προσκομίσει αντικειμενικές αποδείξεις για τη στοιχειοθέτηση της επικαλούμενης αυτής (ολικής ή μερικής) αδυναμίας πληρωμής, β) η (ολική ή μερική) επιβολή προστίμου θα πρέπει να θέτει ανεπανόρθωτα σε

Σημειωτέον, ότι η εθνική νομοθεσία περί ελεύθερου ανταγωνισμού (ν. 3959/2011) δεν περιλαμβάνει διευκολύνσεις πληρωμής των ήδη επιβληθέντων δυνάμει σχετικής απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού προστίμων (post-decision claims). Έτσι, για το εν λόγω ζήτημα ισχύουν οι γενικές προϋποθέσεις ρύθμισης των οφειλών προς το Δημόσιο¹⁵.

κίνδυνο την οικονομική βιωσιμότητα της εμπλεκόμενης επιχείρησης, γ) η ύπαρξη αιτιώδους συνάφειας μεταξύ του επιβαλλόμενου προστίμου και του ως άνω κινδύνου, δ) η απώλεια της αξίας στοιχείων του ενεργητικού της εμπλεκόμενης επιχείρησης, και ε) η πρόκληση ιδιαίτερος δυσμενών κοινωνικών και οικονομικών συνεπειών λόγω της εξαφάνισης της εμπλεκόμενης επιχείρησης από την αγορά (ιδίως μέσω της απώλειας θέσεων εργασίας και της επιδείνωσης της ανταγωνιστικής δομής της αγοράς προηγούμενων ή επόμενων σταδίων). Κατά πάγια ενωσιακή πρακτική και νομολογία αναφορικά με το ΙΤΡ, ήτοι την κρίση της Επιτροπής πριν την έκδοση της απόφασης (pre decision), οι προαναφερόμενες προϋποθέσεις έχουν εξαιρετικό χαρακτήρα και πρέπει να ερμηνεύονται στενά, καθόσον τυχόν ευρεία ή/και χαλαρή εφαρμογή τους θα διακινδύνευε ευθέως την αποτρεπτικότητα των επιβαλλόμενων κυρώσεων, που συνιστά και τον πρωταρχικό σκοπό της πολιτικής προστίμων σε εθνικό και ενωσιακό επίπεδο [βλ. ενδεικτικά απόφαση ΔΕΚ C-289/04 P Showa Denko κατά Επιτροπής, σκ. 16, βλ. επίσης σχετικά με τον αποτρεπτικό χαρακτήρα του προστίμου ΣτΕ 2007/2013, σκ. 28], για την αποτελεσματική εφαρμογή των κανόνων του ανταγωνισμού. Χαρακτηριστική σχετικά είναι η υπ' αρ. 642/2017 απόφαση της Επιτροπής.

¹⁵ Οι αποφάσεις της Επιτροπής Ανταγωνισμού αποτελούν εκτελεστές ατομικές διοικητικές πράξεις [πρβλ. άρθρο 27 παρ. 1 Ν. 3959/2011 και 28 παρ. 8 ΚΥΑ 117/2013 (ΚΛΔ της Ε.Α.)] και νόμιμο τίτλο είσπραξης των χρηματικών κυρώσεων (πρόστιμου) που επιβάλλουν. Τα επιβαλλόμενα από την Ε.Α. πρόστιμα, όπως αυτά τροποποιούνται μετά από προσφυγή/αναστολή ενώπιον του ΔΕφΑθ ή αναίρεση στο ΣτΕ (μείωση ή αναστολή), βεβαιώνονται από την Ε.Α. ως αρμόδιο όργανο. Η είσπραξη των προστίμων της Ε.Α., ως δημόσιων εσόδων πραγματοποιείται από τις αρμόδιες φορολογικές αρχές [βλ. προαναφερόμενο άρθρο 49 Ν. 3959/2011, όπως ισχύει] κατά της διατάξεις του ΚΕΔΕ και ακολουθείται η ίδια διαδικασία που ισχύει και για τις ληξιπρόθεσμες οφειλές φόρων και λοιπών εσόδων του Δημοσίου. Σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις του ΚΕΔΕ για τη ρύθμιση ληξιπρόθεσμων οφειλών, αναφορικά με τη δυνατότητα των επιχειρήσεων, στις οποίες έχουν επιβληθεί πρόστιμα της Ε.Α. να υπαχθούν σε πρόγραμμα ρύθμισής τους (δόσεις), ισχύουν τα εξής [βλ. διατάξεις της υποπαραγράφου Α.2. της παραγράφου Α του άρθρου πρώτου του Ν. 4152/2013 (ΦΕΚ 107 Α), όπως ισχύει]: Οφειλές βεβαιωμένες στις Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες και στα Τελωνεία του κράτους, σύμφωνα με τον ΚΕΔΕ, δύνανται, κατόπιν αίτησης των οφειλετών και εφόσον συντρέχει πραγματική οικονομική αδυναμία και δυνατότητα τήρησης προγράμματος δόσεων, να ρυθμίζονται άπαξ και να καταβάλλονται: σε δύο (2) έως δώδεκα (12) ισόποσες μηνιαίες δόσεις και κατ' εξαίρεση έως είκοσι τέσσερις (24) ισόποσες μηνιαίες δόσεις, εφόσον πρόκειται για οφειλές που βεβαιώνονται από έκτακτη αιτία [σημειώνεται ότι σύμφωνα με την παρ. 15 του Ν. 4152/2013, όπως ισχύει, με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων καθορίζονται τα είδη των οφειλών τα οποία δύνανται να υπαχθούν σε ρύθμιση άνω των δώδεκα (12) δόσεων, δηλ. οφειλές που δεν προέρχονται από δηλώσεις που υποβάλλονται περιοδικά, από τέλη κυκλοφορίας, δάνεια και συμβάσεις, βλ. παρ. 4 της ΠΟΛ.1112/21.5.2013 «Όροι, προϋποθέσεις και ειδικά θέματα εφαρμογής της πάγιας ρύθμισης ληξιπρόθεσμων χρεών της υποπαραγράφου Α2 της παραγράφου Α του άρθρου πρώτου του ν. 4152/2013» (ΦΕΚ 107 Α/09.05.2013)]. Για την υπαγωγή στη ρύθμιση θα πρέπει να αποδεικνύεται, σε κάθε περίπτωση η αδυναμία εξόφλησης της οφειλής σύμφωνα με τα στοιχεία της βεβαίωσης τη δεδομένη χρονική στιγμή, καθώς και η βιωσιμότητα του διακανονισμού. Επίσης, είναι απαραίτητα να προσκομίσει ο αιτών: α) αναλυτική δήλωση όλων των εισοδημάτων, περιουσιακών στοιχείων και τυχόν οφειλών προς τρίτα πρόσωπα, β) διαπίστωση ότι έχουν υποβληθεί οι φορολογικές δηλώσεις της τελευταίας πενταετίας και γ) αν οι συνολικές βασικές οφειλές υπερβαίνουν το ποσό των πενήντα χιλιάδων (50.000) ευρώ, προσκόμιση στοιχείων από τα οποία προκύπτει η πρόσκαιρη οικονομική αδυναμία και η δυνατότητα τήρησης των όρων της ρύθμισης, με υπογραφή για τον έλεγχο και την πιστοποίηση αυτών από ανεξάρτητο εκτιμητή. Για συνολικές βασικές οφειλές που υπερβαίνουν το ποσό των εκατόν πενήντα χιλιάδων (150.000) ευρώ, πέραν των προαναφερόμενων προϋποθέσεων απαιτείται η πρόσθετη παροχή εγγύησης ή διασφάλισης ή εμπράγματης ασφάλειας για το σύνολο αυτών. Ανεξάρτητος εκτιμητής θα προσδιορίσει την αξία της προσφερόμενης διασφάλισης. Η υπαχθείσα στη ρύθμιση βασική οφειλή επιβαρύνεται με προσωζήσεις εκπρόθεσμης καταβολής, οι

IV. Ο ΑΠΟΤΡΕΠΤΙΚΟΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΤΙΜΩΝ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Η εξουσία επιβολής προστίμου αποτελεί ένα από τα μέσα – το βασικότερο ίσως - που διαθέτουν, τόσο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή¹⁶ όσο και οι εθνικές Αρχές Ανταγωνισμού, μεταξύ των οποίων και η Ελληνική¹⁷, για τη διεκπεραίωση της αποστολής εποπτείας που τους έχει ανατεθεί από το ενωσιακό και εθνικό δίκαιο, σύμφωνα και με την πάγια νομολογία των ενωσιακών και εθνικών δικαστηρίων. Η αποστολή αυτή των Αρχών Ανταγωνισμού δεν περιλαμβάνει μόνο το καθήκον να διερευνούν και να επιβάλουν κυρώσεις επί συγκεκριμένων παραβάσεων, αλλά επίσης το καθήκον να ακολουθούν μια γενική πολιτική εφαρμογής, στον τομέα του ανταγωνισμού, των αρχών που θεσπίζονται από το ενωσιακό δίκαιο και να κατευθύνουν τη συμπεριφορά των επιχειρήσεων προς την τήρηση των αρχών αυτών. Για το σκοπό αυτό, κατά τον καθορισμό του προστίμου, πρέπει να διασφαλίζεται ότι η δράση των αρχών Ανταγωνισμού έχει τον αναγκαίο αποτρεπτικό χαρακτήρα¹⁸. Τα πρόστιμα πρέπει να έχουν ένα επαρκώς αποτρεπτικό αποτέλεσμα, όχι μόνο ως κύρωση που επιβάλλεται στις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις (ειδικό αποτρεπτικό αποτέλεσμα), αλλά επίσης για την αποτροπή άλλων επιχειρήσεων να υιοθετήσουν συμπεριφορές που αντίκεινται προς τις διατάξεις των άρθρων του Ν. 3959/2011 καθώς και 101 και 102 ΣΛΕΕ ή να συνεχίσουν τέτοιου είδους συμπεριφορές (γενικό αποτρεπτικό αποτέλεσμα). Ως εκ τούτου, η προστασία του ελεύθερου ανταγωνισμού επιτυγχάνεται *ex post* διά της επιβολής προστίμου στις επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων που παραβαίνουν τους

οποίες υπολογίζονται από 1.1.2013 με βάση το ισχύον επιτόκιο αναφοράς για πράξεις αναχρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, κατά την ημερομηνία της αίτησης υπαγωγής, πλέον «πέντε (5) εκατοστιαίων μονάδων» ετησίως υπολογισμένο, το οποίο και παραμένει σταθερό καθ' όλη τη διάρκεια της ρύθμισης, αντί των κατά ΚΕΔΕ προσαυξήσεων εκπρόθεσμης καταβολής. Στις εν λόγω διατάξεις προβλέπονται επίσης και προϋποθέσεις απώλειας της ρύθμισης. Ειδικότερα: η ρύθμιση απόλλυται εάν ο οφειλέτης: α) δεν καταβάλλει εμπρόθεσμα μία δόση της ρύθμισης πέραν της μίας φορές, β) καθυστερήσει την καταβολή της τελευταίας δόσης της ρύθμισης για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο του ενός μηνός, γ) δεν υποβάλλει τις δηλώσεις φορολογίας εισοδήματος και του φόρου προστιθέμενης αξίας, καθ' όλο το διάστημα της ρύθμισης καταβολής των οφειλών του και μέχρι την εξόφλησή τους, δ) δεν είναι ενήμερος στις οφειλές του από την ημερομηνία υπαγωγής στη ρύθμιση και μετά, ε) έχει υποβάλει ελλιπή ή αναληθή στοιχεία προκειμένου να του χορηγηθεί η ρύθμιση.

¹⁶ Βλ. Κατευθυντήριες γραμμές για τη μέθοδο υπολογισμού των προστίμων που επιβάλλονται κατ' εφαρμογή του άρθρου 23 παράγραφος 2 σημείο α) του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003 (2006/С 210/02).

¹⁷ Βλ. την από 12.5.2006, Ανακοίνωση της Ε.Α. - Κατευθυντήριες Γραμμές για τον υπολογισμό προστίμων.

¹⁸ Βλ. και L.O. Blanco, *European Community Competition Procedure*, Oxford, 3rd edition, 2013, σελ. 482 και επ. Βλ. και απόφαση ΔΕΕ της 11.6.2009, υπόθεση C-429/07, *Inspecteur van de Belastingdienst κατά X BV*, σκ. 34-38, καθώς και τις έγγραφες παρατηρήσεις της Ε.Επ. (προς τους δικαστές), οι οποίες υποβλήθηκαν σύμφωνα με το άρθρο 15(3) του Κανονισμού του Συμβουλίου (ΕΚ) Νο 1/2003, της 16.12.2002, στο πλαίσιο της υπόθεσης Νο 5285 *Tessenderlo Chemie NV κατά του Βελγικού Κράτους*, παρ. 19 και επ. (σχετικά με τα ερωτήματα που αναφέρονται στην προδικαστική απόφαση του Πρωτοδικείου των Βρυξελλών, στην από 20.12.2011 απόφαση του, σχετικά με την ενδεχόμενη παραβίαση των άρθρων 10 και 11 του Βελγικού Συντάγματος από το άρθρο 53(6) του κώδικα φορολογίας εισοδήματος του 1992).

κανόνες ανταγωνισμού κι *ex ante*¹⁹ για τις υπόλοιπες, οι οποίες δεν εμπλέκονται στην παράβαση για την οποία επιβλήθηκε το πρόστιμο. Έτσι λειτουργεί αποτρεπτικά σε σχέση με την ενδεχόμενη πρόθεση υιοθέτησης ή ακόμη και συνέχισης αντι-ανταγωνιστικών συμπεριφορών διαφορετικών από αυτές για τις οποίες επιβλήθηκε το πρόστιμο²⁰. Αυτό που θα πρέπει να τονιστεί και το οποίο ήδη έχει εντοπιστεί στη θεωρία²¹ είναι πως ο αποτρεπτικός χαρακτήρας ενός προστίμου, προκειμένου να υφίσταται θα πρέπει να βασίζεται όχι σε μία, αλλά σε δύο ratios: αφενός στη ratio της αυστηρότητας (*severity ratio*) και αφετέρου στη ratio της ανάκτησης (*recovery ratio*). Όπως παρατηρείται χαρακτηριστικά, «*Recovery Ratios speak more directly to deterrence than do severity ratios. Under the most lenient assumptions, penalties cannot deter an instance of price fixing unless the recovery ratio exceeds 100%*»²². Υπό αυτό το πρίσμα, γίνεται κατανοητό πόσο μεγάλη σημασία έχει η εισπραξιμότητα των προστίμων που επιβάλλει η Επιτροπή Ανταγωνισμού, πριν από τον έλεγχο νομιμότητας από το αρμόδιο Δικαστήριο, που μπορεί να οδηγήσει σε μερική ακύρωση των προστίμων, δηλαδή, σε μείωσή τους ή ακόμη και σε ολική ακύρωσή τους.

Προς επίρρωση των ανωτέρω, το Συμβούλιο της Επικρατείας (ΣτΕ), με πρόσφατη απόφασή του (ΣτΕ 1695/2017) έκρινε ότι η αρχή της αποτρεπτικότητας επιτάσσει ιδίως την επιμέτρηση της ποινής για παραβάσεις του δικαίου του ανταγωνισμού σε ύψος τέτοιο, το οποίο να είναι καθ' εαυτό εξαιρετικά επώδυνο για την επιχείρηση:²³. Έκρινε, ωστόσο, το ΣτΕ με την ίδια απόφασή του, ότι: «*Σε εξαιρετικές μόνο περιστάσεις, οι οποίες πρέπει, πάντως, κατ' αρχήν, να έχουν ήδη εκτεθεί στην Επιτροπή*

¹⁹ Korah V., *An Introductory Guide to E.C. Competition Law and Practice*, Hart Publishing, 9th ed., σελ. 307, όπου υποστηρίζεται ότι: “*It is vital that competition analysis should be made ex ante [...]*”.

²⁰ Η επιβολή προστίμων δύναται να έχει αποτρεπτικό αποτέλεσμα, με την έννοια ότι συνιστά μελλοντικά για τις επιχειρήσεις μία «αξιόπιστη απειλή» [ο αγγλικός όρος είναι «*credible threat*», ο οποίος χρησιμοποιείται στην οικονομική επιστήμη (θεωρία παιγνίων)] χρηματικής κύρωσης, καθώς τη συνεκτιμούν στη στάθμιση κόστους και ωφέλειας σε σχέση με την διαπιστωθείσα παράβαση και συνεπώς αποθαρρύνεται η εμφάνιση περαιτέρω παραβατικών συμπεριφορών [Βλ. σχετικά W. Wils, *The European Commission's 2006 Guidelines on Antitrust Fines: A Legal and Economic Analysis*, *World Competition*, Volume 30 No. 2 (June 2007)].

²¹ Βλ. John M. Connor, *Sanctions in antitrust cases*, OECD 13.12.2016, *Global Forum on Competition*, Session IV, 1-2 December 2016.

²² Βλ. John M. Connor, *ό.π.*, σελ. 11 παρ. 22.

²³ Βλ. απόφαση ΣτΕ 1695/2017: «*[ο]ι κυρώσεις που επιβάλλονται για παραβάσεις των κανόνων του ανταγωνισμού αποτελούν ένα μέσο πολιτικής ανταγωνισμού. Προς τούτο, τόσο οι ενωσιακές, όσο και οι εθνικές αρχές στις οποίες ανήκει η αρμοδιότητα εποπτείας της τήρησης των κανόνων του ανταγωνισμού πρέπει να διαθέτουν το αναγκαίο περιθώριο εκτιμήσεως, κατά τον καθορισμό του ύψους των προστίμων, ώστε να προσανατολίζουν την συμπεριφορά των επιχειρήσεων προς την τήρησή τους. [...] Η αρχή της αποτελεσματικότητας επιβάλλει την επιβολή κυρώσεων, επομένως, ούτε η Επιτροπή Ανταγωνισμού, ούτε τα δικαστήρια έχουν ευχέρεια να μην επιβάλουν κυρώσεις [...] και η αρχή της αποτρεπτικότητας επιτάσσει ιδίως επιμέτρηση της ποινής σε ύψος τέτοιο που αφ' ενός να είναι καθ' εαυτό εξαιρετικά επώδυνο για την επιχείρηση, αφ' ετέρου δε να είναι ουσιαδώς υψηλότερο από την μέγιστη ωφέλεια που θα μπορούσε να προσδοκά η επιχείρηση, έτσι ώστε αφ' ενός μεν η διάπραξη της παράβασης να καθίσταται για αυτήν κατάδηλα μη ορθολογική οικονομική επιλογή, ακόμη και αν η πιθανότητα αποκάλυψης είναι εξαιρετικά χαμηλή [...], αφ' ετέρου δε να διασφαλίζεται η πλήρης καταστροφή του πλούτου και της ωφέλειας (δηλαδή, τελικά, του ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος) που αποκόμισε η επιχείρηση μέσα από αντί-ανταγωνιστικές πρακτικές γιατί μόνο έτσι μπορεί να αποκατασταθούν για το μέλλον χρηστές και ίσες συνθήκες ανταγωνισμού στην οικεία αγορά».*

Ανταγωνισμού, χωρεί μείωση του προστίμου για λόγους επιείκειας, όταν ο προσδιορισμός και η επιβολή του στο προσήκον μέτρο θα είχε ως συνέπεια την πλήρη ουσιαστική απαξίωση της επιχείρησης, όταν δηλαδή η καταβολή του προστίμου θα είχε, αυτή και μόνη, ως συνέπεια την θέση της επιχείρησης σε κατάσταση στάσεως πληρωμών, μη δεκτική αναδιάρθρωσης και εξυγίανσης, την εκποίηση του ενεργητικού της, και την απώλεια θέσεων εργασίας (πρβλ ΠΕΚ Τ-11/06, σκ. 255-262, 282-284 κ.α.)»²⁴. Κατά το παρελθόν δε, με βάση την ευρωπαϊκή νομολογία, στη βάση των προαναφερόμενων διατάξεων των κατευθυντήριων γραμμών για τον υπολογισμό των προστίμων^{25,26} έχει κριθεί πως το γεγονός και μόνον ότι η επιβολή προστίμου για παραβάσεις των κανόνων ανταγωνισμού ενδέχεται να προκαλέσει χρεοκοπία της εμπλεκόμενης επιχείρησης δεν αρκεί για να δικαιολογήσει τυχόν μείωση προστίμου λόγω επικαλούμενης αδυναμίας πληρωμής.

Επισημαίνεται, ότι η συγκεκριμένη νομολογία αφενός δεν είναι πρόσφατη κι αφετέρου δεν αφορούσε επιχειρήσεις δραστηριοποιούμενες σε χώρες που πλήττονται από παρατεταμένη οικονομική κρίση. Άλλωστε, σε αυτό το πνεύμα, κατά την ίδια ενωσιακή νομολογία: «Πρέπει επίσης να παρατηρηθεί ότι η νομολογία αυτή ουδόλως τίθεται υπό αμφισβήτηση από το σημείο 5, στοιχείο β', των κατευθυντήριων γραμμών, κατά το οποίο πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η πραγματική ικανότητα πληρωμής που έχει μια επιχείρηση. Συγκεκριμένα, η ικανότητα αυτή μπορεί να διαδραματίσει ρόλο μόνο σε «συγκεκριμένες κοινωνικές συνθήκες», τις οποίες αποτελούν οι συνέπειες που θα μπορούσε να έχει η πληρωμή του προστίμου, ιδίως δε όσον αφορά την αύξηση της ανεργίας ή την επιδείνωση των οικονομικών κλάδων από τους οποίους προμηθεύεται και τους οποίους προμηθεύει η σχετική επιχείρηση»²⁷.

Υπό αυτό το πρίσμα, έχει ήδη δεχτεί και η ίδια η Επιτροπή Ανταγωνισμού σε πρόσφατη απόφασή της που αφορούσε στην αγορά καλλυντικών προϊόντων υψηλής ποιότητας και τιμής στο χονδρεμπόριο (646/2017)²⁸, ότι «[ε]ννοείται ότι η επιβολή του προστίμου θα πρέπει βεβαίως να έχει κυρωτικό, όχι όμως εξοντωτικό χαρακτήρα, ώστε να θέτει σε κίνδυνο την οικονομική βιωσιμότητα των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων. Σε αντίθετη περίπτωση θα πρόκειται για πρόκληση ανεπανόρθωτης περιουσιακής βλάβης και οικονομικής ζημίας, η οποία είναι δυνατόν να τις οδηγήσει σε οικονομική κατάρρευση, ενδεχόμενο το οποίο φυσικά θα πρέπει να λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη ιδίως εν μέσω της περιόδου δεινής κρίσης που διάγει η Χώρα εδώ και επτά περίπου χρόνια. Συνάγεται επομένως ότι ratio της επιβολής προστίμου είναι η συμμόρφωση των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων και όχι η οικονομική αυτών εξόντωση».

²⁴ Σκ. 23.

²⁵ Βλ. ενδεικτικά απόφαση ΠΕΚ Τ-400/09 Ecka κατά Επιτροπής, σκ. 50-51, ΠΕΚ Τ-352/09 Novacke chemicke zavody κατά Επιτροπής, σκ. 186-188, 201 και 209, καθώς και ΠΕΚ Τ-452/05 Belgian Sewing Thread κατά Επιτροπής, σκ. 95 και 96.

²⁶ Βλ. και Ενημερωτικό Σημείωμα των Μ. Almunia και Μ. Lewandowski, 12.06.2010, Inability to pay under paragraph 35 of the Fining Guidelines and payment conditions pre- and post-decision finding an infringement and imposing fines.

²⁷ Βλ. C-308/04P, παρ. 106. Βλέπε και Τ-236/01 κλπ, Tokai Carbon v. Commission, [2004], Συλλ. ΙΙ-1181, σκ. 371, καθώς και Τ-62/02, Union Pigments v. Commission, [2005] Συλλ. ΙΙ-5057, σκ. 176.

²⁸ Βλ. σκ. 435.

Επίσης, η Επιτροπή Ανταγωνισμού με σειρά αποφάσεών της ήδη από το 2013 (υπ' αριθ. 563/VII/2013- πτηνοτροφία²⁹, και 644/2017 ΧΑΔΑ ΠΕΛΛΑΣ³⁰, αλλά και στο πλαίσιο της διαδικασίας διευθέτησης, ενδεικτικά 636/2017³¹ - καλλυντικά, 642/2017 κατασκευαστικές³², αποδέχτηκε σχετικούς ισχυρισμούς των μερών: περί της σκληρής οικονομικής πραγματικότητας, τόσο σε επίπεδο γενικότερης κατάστασης κρίσης όσο και σε επίπεδο δυνατότητας πληρωμής της εταιρίας ενός επαχθούς προστίμου³³ και ότι συντρέχουν πράγματι, ιδιαίτερες περιστάσεις που θα δικαιολογούσαν, κατ' εξαίρεση, την αναπροσαρμογή του επιβαλλόμενου προστίμου επί το ηπιότερον³⁴, με παράλληλη, ωστόσο, διασφάλιση του αναγκαίου αποτρεπτικού χαρακτήρα του. Ειδικότερα, η Επιτροπή Ανταγωνισμού, λαμβάνοντας υπόψη, κατ' εξαίρεση, την παρατεταμένη οικονομική κρίση που έπληξε, μεταξύ άλλων, και τον σχετικό

²⁹ Βλ. σκ. 372-373.

³⁰ Η Επιτροπή Ανταγωνισμού στην εν λόγω υπ' αριθμ. 644/2017 απόφασή της σχετικά με διαγωνισμούς δημοπράτησης δημόσιων έργων του Νομού Πέλλας αποφάσισε ότι «*συντρέχει εν προκειμένω, κατά την ομόφωνη κρίση της Ε.Α., ιδιαίτερη περίπτωση που θα δικαιολογούσε, κατ' εξαίρεση, την αναπροσαρμογή του επιβαλλόμενου προστίμου επί το ηπιότερον[...], με παράλληλη ωστόσο διασφάλιση του αναγκαίου αποτρεπτικού χαρακτήρα του. Ειδικότερα, η Ε.Α., λαμβάνοντας υπόψη, κατ' εξαίρεση, την παρατεταμένη οικονομική κρίση στην Ελλάδα που έπληξε, μεταξύ άλλων, και τον σχετικό οικονομικό κλάδο της παρούσας, κρίνει ότι μπορεί να χορηγηθεί μείωση του τελικώς επιμετρηθέντος ποσού του προστίμου κατά [...] % για κάθε μία από τις συμπτύσσουσες επιχειρήσεις*».

³¹ Βλ. σκ. 251.

³² Επιπροσθέτως, στη δεύτερη απόφαση διευθέτησης (642/2017) που εξέδωσε η Επιτροπή Ανταγωνισμού και η οποία αφορούσε στον κλάδο των κατασκευαστικών εταιριών αναφέρεται σχετικά στις σκ. 326 και 327: «*Επιπροσθέτως, ο ρυθμός ανάπτυξης υποδομών στην Ελλάδα έχει επηρεαστεί σημαντικά από την οικονομική κρίση των τελευταίων ετών, κυρίως λόγω του συρρικνωμένου κρατικού προϋπολογισμού. Η συνολική αξία των νέων έργων υποδομών μειώθηκε κατά 67% μεταξύ 2006 και 2012, ενώ ταυτόχρονα το μερίδιό τους στο ελληνικό ΑΕΠ συρρικνώθηκε κατά 2,4 ποσοστιαίες μονάδες. Στο τέλος του 2014, το ανεκτέλεστο υπόλοιπο των έργων υποδομών σε εξέλιξη καθώς και τα έργα που έχουν προγραμματιστεί απαιτούν για την ολοκλήρωσή τους περί τα 20 δισ. € έως το 2022 ή περίπου €2,6 δισ. σε ετήσια βάση.*

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού, λαμβάνοντας υπόψη, κατ' εξαίρεση, τα ανωτέρω μεγέθη που καταδεικνύουν την έκταση των επιπτώσεων της παρατεταμένης οικονομικής κρίσης η οποία έπληξε ειδικά τον κατασκευαστικό κλάδο δημοσίων έργων στην Ελλάδα, τη συνεχή επιδείνωση των χρηματοοικονομικών αποτελεσμάτων του εν λόγω κλάδου, την απορρέουσα από την οικονομική κρίση δυσκολία χρηματοδότησης των συμπτύσσουσών επιχειρήσεων από τον τραπεζικό τομέα τα τελευταία χρόνια, το βαθμό συρρίκνωσης της αγοράς δημοσίων έργων, τόσο από άποψη αριθμού δημοπρατούμενων δημοσίων έργων όσο και από άποψη αξίας, και τη σημασία των επιχειρήσεων αυτών για την απασχόληση στην αγορά στην οποία δραστηριοποιούνται, καθώς και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της αγοράς δημοσίων έργων, η οποία σε μεγάλο βαθμό είναι μονοφωνιακή, κρίνει σκόπιμη την αναπροσαρμογή του τελικώς επιμετρηθέντος προστίμου εκάστης συμπτύσσουσας επιχείρησης και την περαιτέρω μείωσή του κατά ποσοστό [...] % για κάθε μία από αυτές. Κατά την κρίση των μελών της Επιτροπής, η αναπροσαρμογή αυτή του επιβαλλόμενου προστίμου επί το ηπιότερον είναι μεν ουσιαστική, δεν θίγει, ωστόσο, τον αναγκαίο αποτρεπτικό χαρακτήρα του, ενώ παράλληλα διασφαλίζει ότι το τελικό ύψος του διαμορφώνεται- παρά την εν λόγω μείωση εξαιρετικού χαρακτήρα - σε επίπεδα που συνάδουν με την ιδιαίτερη σοβαρότητα και μεγάλη διάρκεια της διαπιστωθείσας παράβασης, βάσει της κείμενης πρακτικής και νομολογίας σε εθνικό και ενωσιακό επίπεδο.».

³³ Η συγκεκριμένη φράση περιέχεται σε όλες τις Προτάσεις Διευθέτησης Διαφοράς.

³⁴ Όπως προαναφέρθηκε, προκειμένου περί επιβολής προστίμων, είναι επιτρεπτή η επιμέτρηση αυτών κατ' απόκλιση από τα σχετικώς τεθέντα από την Επιτροπή Ανταγωνισμού κατ' αυτοδέσμευσή της κριτήρια, επί το αυστηρότερον ή το ηπιότερον, όταν, εν όψει των συντρεχουσών περιστάσεων, υπάρχουν προς τούτο ειδικοί λόγοι, εκτιθέμενοι και αξιολογούμενοι με την παράθεση ειδικής αιτιολογίας, που δικαιολογούν αυτή την απόκλιση. Και τούτο, υπό την προϋπόθεση ότι διασφαλίζεται επαρκώς το αποτρεπτικό αποτέλεσμα των επιβαλλόμενων προστίμων στην εκάστοτε κρινόμενη υπόθεση.

οικονομικό κλάδο, τη σχετική (έστω και προσωρινή) επιδείνωση των χρηματοοικονομικών αποτελεσμάτων του εν λόγω κλάδου και την απορρέουσα από την οικονομική κρίση δυσκολία χρηματοδότησης των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων από τον τραπεζικό τομέα τα τελευταία χρόνια, καθώς και τη σημασία των επιχειρήσεων αυτών για την απασχόληση στις αγορές στις οποίες δραστηριοποιούνται, έκρινε ότι μπορεί να χορηγηθεί και πράγματι χορηγήθηκε μείωση του τελικώς επιμετρηθέντος ποσού του προστίμου κατά 30% για κάθε μία από τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις ή για την εκάστοτε υπαγόμενη στη διευθέτηση επιχείρηση. Ειδικά δε ως προς την απασχόληση, επισημαίνεται ότι οι εν θέματι επιχειρήσεις απασχολούν άμεσα συνολικώς περίπου 3.000 εργαζομένους, δηλαδή συγκριτικά μεγάλο αριθμό για τα δεδομένα του κλάδου (αποφ.636/2017).

V. ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΑΡΧΩΝ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

Από τις απαντήσεις που έλαβε η Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού σε σχετικά ερωτήματα που υπέβαλε στις Εθνικές Αρχές Ανταγωνισμού («Ε.Α.Α»)-μέλη του δικτύου ECN (Ευρωπαϊκό Δίκτυο Ανταγωνισμού) και τη σχετική έρευνα της, προκύπτουν τα εξής:

Η συντριπτική πλειοψηφία των κρατών μελών του δικτύου ECN προβλέπουν στο εθνικό τους δίκαιο τη δυνατότητα παροχής διευκολύνσεων αποπληρωμής σε επιχειρήσεις που έχουν επιβάλει πρόστιμα, κατόπιν αιτήματός τους, λόγω αποδεδειγμένης οικονομικής δυσχέρειας. Η μέθοδος και ο βαθμός διευκόλυνσης διαφέρει μεν ανά κράτος-μέλος, αλλά κοινός στόχος των εθνικών ρυθμίσεων αναδεικνύεται αφενός η αποτροπή εξόδου της αιτούσας επιχείρησης από την αγορά, με δυσμενείς συνέπειες για τον ανταγωνισμό, και αφετέρου η διασφάλιση του δημοσίου συμφέροντος, δεδομένου ότι τα επιβαλλόμενα πρόστιμα αποτελούν κρατικά έσοδα που πρέπει να εισπράττονται.

Στις Αρχές Ανταγωνισμού της Κροατίας, της Πολωνίας και της Λιθουανίας προβλέπεται από την εθνική νομοθεσία του δικαίου του ανταγωνισμού ειδική διάταξη αναφορικά με τη δυνατότητα αποπληρωμής με περιοδικές καταβολές.

Ειδικότερα, στην περίπτωση της Κροατίας, η ΑΑ στην πράξη πάντοτε εγκρίνει την αποπληρωμή σε δόσεις εφόσον η αιτούσα επιχείρηση υποβάλει το σύνολο των σχετικών εγγράφων (ισολογισμοί, αποτελέσματα χρήσης, ισοζύγια πληρωμών κλπ.) προς απόδειξη της οικονομικής της δυσχέρειας.

Επίσης, και για τις άλλες δύο Αρχές προϋπόθεση έγκρισης περιόδου χάριτος ή τμηματικής καταβολής είναι η υποβολή αιτιολογημένου αιτήματος του οφειλέτη, το οποίο πρέπει να τεκμηριώνεται με την προσκόμιση οικονομικών στοιχείων προς απόδειξη της αδύναμης οικονομικής θέσης του.

Η Αρχή Ανταγωνισμού της Ουγγαρίας εισπράττει η ίδια τα πρόστιμα και μόνο σε περίπτωση που κάποια επιχείρηση δεν πληρώσει το πρόστιμο εγκαίρως, ενημερώνει την αρμόδια φορολογική αρχή. Βάσει σχετικής νομοθετικής διάταξης (στον Νόμο για τους Γενικούς Κανόνες Διοικητικής Διαδικασίας) η ΑΑ δύναται στην απόφασή της περί επιβολής προστίμου να κάνει δεκτά αιτήματα αποπληρωμής του επιβαλλόμενου προστίμου σε δόσεις. Εντούτοις, δεν συντρέχει λόγος χορήγησης τμηματικής καταβολής εφόσον ο οφειλέτης έχει υποβάλει αίτημα αδυναμίας πληρωμής και αυτό έχει γίνει δεκτό. Σύμφωνα με την πρακτική της ΑΑ, η οποία συνάδει με αυτήν της Ε.Ε., ο οφειλέτης δεν αρκεί να αποδειξει ότι τα οικονομικά του αποτελέσματα είναι ζημιογόνα αλλά ότι η επιβολή του προστίμου θα αποτελέσει για αυτόν δυσανάλογο οικονομικό βάρος, ενώ επίσης δεν θα πρέπει η διευκόλυνση αυτή να οδηγήσει σε ανταγωνιστικό πλεονέκτημα του οφειλέτη. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι το 2016 η ΑΑ ενέκρινε την αποπληρωμή σε δόσεις του προστίμου που επέβαλε στην Ουγγρική Ένωση Τραπεζών για καρτελική συμπεριφορά.

Η Αρχή Ανταγωνισμού της Λεττονίας διαθέτει διακριτική ευχέρεια σύμφωνα με την αρχή της χρηστής διοίκησης να ρυθμίζει την αποπληρωμή των προστίμων της σε περιοδικές καταβολές, βάσει διάταξης του εθνικού φορολογικού δικαίου. Κύρια προϋπόθεση για την έγκριση της ρύθμισης συνιστά η δύσκολη οικονομική κατάσταση της οφειλέτριας επιχείρησης. Η ΑΑ συνήθως θέτει ως όρο την χορήγηση ισόποσης τραπεζικής εγγύησης, ενώ οι δόσεις δεν είναι έντοκες. Σε περίπτωση αδυναμίας έκδοσης τραπεζικής εγγύησης, η ΑΑ καθορίζει μεγαλύτερο ποσό πρώτης δόσης, τουλάχιστον 50% της συνολικής οφειλής και συντομότερη διάρκεια δόσεων.

Η Αρχή Ανταγωνισμού της Κύπρου εισπράττει τα πρόστιμα και εν συνεχεία τα αποδίδει στο Ενιαίο Ταμείο της Κυπριακής Δημοκρατίας. Στην περίπτωση που η εταιρία δεν αποπληρώσει το ποσό του προστίμου τότε αυτό προωθείται προς είσπραξη στη Νομική Υπηρεσία του Γενικού Εισαγγελέα, διότι θεωρείται αστικό χρέος. Παρόλο που η Κυπριακή ΑΑ δεν διαθέτει πρόβλεψη για ρύθμιση των προστίμων με περιοδική καταβολή στη νομοθεσία του δικαίου του ανταγωνισμού, από την πρακτική της προκύπτει ότι αυτό εναπόκειται στη διακριτική της ευχέρεια. Προς επίρρωση αυτού, η ΑΑ της Κύπρου προσφάτως, λαμβάνοντας υπόψη την δύσκολη οικονομική κατάσταση της κυπριακής οικονομίας, ενέκρινε σε απόφασή της³⁵ που αφορούσε κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης παράταση αποπληρωμής του προστίμου σε 3 δόσεις, μετά από σχετικό αίτημα που κατέθεσε εταιρία κατόπιν της κοινοποίησης της απόφασης σε αυτή (post-decision claim). Βάσει της ενημέρωσης από την Κυπριακή ΑΑ, η αποπληρωμή του προστίμου σε 3 δόσεις θα έπρεπε να καταβληθεί από τις 30/09/2015 έως και 31/03/2016³⁶. Βάσει της ίδιας ενημέρωσης, στο παρελθόν έχει κατατεθεί στην ΑΑ της Κύπρου αίτημα βμηνης παράτασης αποπληρωμής του προστίμου λόγω πρόσκαιρης αδυναμίας αποπληρωμής από την

³⁵ Βλ. σχετικώς την από 23 Ιουνίου 2015 Απόφαση ΕΠΑ 20/2015 της Κυπριακής ΑΑ με θέμα «Καταγγελία της εταιρείας Demstar Rentals (2005) Ltd εναντίον της εταιρείας Hermes Airports Ltd».

³⁶ Η συμπληρωματική Απόφαση της από 23.6.2015 Απόφασης της Κυπριακής ΑΑ (ΕΠΑ 20/2015) σχετικά με την ρύθμιση του προστίμου με περιοδική καταβολή δεν έχει δημοσιευθεί μέχρι σήμερα.

επιχείρηση πριν την λήψη της απόφασης (pre-decision claim), το οποίο έχει συνεκτιμηθεί από την Κυπριακή ΑΑ κατά την λήψη αυτής.

Η Αρχή Ανταγωνισμού της Βρετανίας διαθέτει διακριτική ευχέρεια να ρυθμίζει με την απόφαση επιβολής προστίμου την αποπληρωμή σε περιοδικές καταβολές εφόσον αποδεικνύεται οικονομική δυσπραγία από τον οφειλέτη. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι στο πλαίσιο της απόφασης επί της υπόθεσης καρτέλ στον κατασκευαστικό κλάδο (No. CA98/02/2009 *Bid rigging in the construction industry in England*, 21.09.2009) η ΑΑ (πρώην OFT, νυν CMA) κατόπιν σχετικού αιτήματος χορήγησε τη δυνατότητα σε εμπλεκόμενες επιχειρήσεις να καταβάλουν το πρόστιμο τμηματικά (σε 3 ετήσιες δόσεις), λόγω της δύσκολης οικονομικής κατάστασης του κατασκευαστικού κλάδου.

Στη Γαλλία, η Αρχή Ανταγωνισμού ακολουθεί μια διαδικασία δύο σταδίων κατά την επιβολή των προστίμων. Κατά το πρώτο στάδιο αξιολογεί την σοβαρότητα της παράβασης και το αντανταγωνιστικό της αποτέλεσμα στην οικονομία. Κατόπιν, θέτει το βασικό ποσό του προστίμου, βάσει της αξίας των πωλήσεων κάθε συμμετέχουσας επιχείρησης στην παράβαση. Κατά το δεύτερο στάδιο η Γαλλική ΑΑ προσαρμόζει το βασικό ποσό του προστίμου, λαμβάνοντας υπόψη τη συμπεριφορά και την οικονομική κατάσταση κάθε συμμετέχουσας επιχείρησης³⁷. Η Γαλλική ΑΑ, επίσης, δύναται να εγκρίνει την παροχή δόσεων (μετά την έκδοση της σχετικής απόφασης) στο πλαίσιο της είσπραξής τους από τη φορολογική αρχή³⁸.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ανταγωνισμού (Ε.Επ.) και οι Αρχές Ανταγωνισμού της Γερμανίας, Ιταλίας, της Ισπανίας, της Σουηδίας, της Φινλανδίας, της Δανίας, της Τσεχίας, της Ρουμανίας, της Βουλγαρίας, της Λιθουανίας, της Σλοβενίας και της Αυστρίας δεν εισπράττουν οι ίδιες τα πρόστιμα, αλλά αυτά εισπράττονται μέσω των φορολογικών τους αρχών. Οι σχετικές φορολογικές διατάξεις των ανωτέρω Αρχών προβλέπουν τη δυνατότητα αποπληρωμής με περιοδικές καταβολές υπό προϋποθέσεις. Αναλυτικότερα:

Στην Ε.Επ. τα πρόστιμα καταβάλλονται καταρχήν εντός 3 μηνών από την κοινοποίηση της σχετικής απόφασης. Σύμφωνα με το άρθρο 89 του υπ' αριθ. 966/2012 (29.10.2012) Κανονισμού (ΕΕ, ΕΥΡΑΤΟΜ) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, σχετικά με τους δημοσιονομικούς κανόνες που εφαρμόζονται στον γενικό προϋπολογισμό της Ένωσης, ο αρμόδιος διατάκτης της Ε.Επ. δύναται να επιτρέψει τη χορήγηση παράτασης του χρόνου αποπληρωμής του προστίμου ή τη δυνατότητα τμηματικής καταβολής σε δόσεις (ετήσιες δόσεις, που δεν υπερβαίνουν τα 3-5 έτη).³⁹ Η δυνατότητα αυτή χορηγείται υπό συγκεκριμένες

³⁷ Βλ. σχετικώς White & Case LLP, 2011, 'The French Competition Authority issues guidance on antitrust fines' (<https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=457e04e1-8733-4afd-98ac-5ad826a5eca5>).

³⁸ Βλ. έγγραφο Report on Fines, σελ. 60, Ιούνιος 2013 (ECN ad hoc working group fines and related issues).

³⁹ Βλ. σχετικώς και Jessica Walch, 'Inability to pay – how final is a fines decision?', Kluwer Competition Law Blog, January 31 2013 (<http://competitionlawblog.kluwercompetitionlaw.com/2013-01/31/inability-to-pay-how-final-is-a-fines-decision/>). Ειδικότερα, αναφέρεται συγκεκριμένα ότι

προϋποθέσεις και ειδικότερα: σε συνέχεια αιτιολογημένου έγγραφου αιτήματος του οφειλέτη (τεκμηρίωση της οικονομικής και χρηματοπιστωτικής δυσχέρειας έγκαιρης αποπληρωμής) και με την προϋπόθεση ότι ο οφειλέτης αναλαμβάνει αφενός να αποπληρώσει τόκους υπερημερίας και αφετέρου να καταθέσει χρηματική εγγύηση, η οποία να καλύπτει, τόσο το οφειλόμενο ποσό όσο και τον τόκο (post-decision claims). Επιπλέον, σε εξαιρετικές περιπτώσεις ο αρμόδιος διατάκτης δύναται να απαλλάξει τον οφειλέτη από την υποχρέωση παροχής χρηματικής εγγύησης, εφόσον ο οφειλέτης επιθυμεί και δύναται να προβεί στην αποπληρωμή του προστίμου με τους τόκους αλλά στοιχειοθετεί αδυναμία έκδοσης της εγγύησης και βρίσκεται σε δυσχερή κατάσταση (distressed situation)⁴⁰.

Η Αρχή Ανταγωνισμού της Γερμανίας διαθέτει πρόβλεψη (στον νόμο για Κανονιστικές Παραβάσεις) αναφορικά με τη δυνατότητα αποπληρωμής με περιοδικές καταβολές στο πλαίσιο των αιτημάτων αδυναμίας πληρωμής (ITP). Ειδικότερα, στη Γερμανία τα αιτήματα αδυναμίας πληρωμής διακρίνονται σε δύο περιπτώσεις: α) τα αιτήματα, τα οποία υποβάλλονται πριν τη λήψη της απόφασης της Αρχής και β) τα αιτήματα, που υποβάλλονται μετά την έκδοση της απόφασης της Αρχής. Στην υπό α) περίπτωση (pre-decision claims) η εξ ολοκλήρου καταβολή του προστίμου ή η αποπληρωμή με δόσεις θα πρέπει να θέτει ανεπανόρθωτα σε κίνδυνο την οικονομική βιωσιμότητα της αιτούσας επιχείρησης, ενώ στην υπό β) περίπτωση (post-decision claims) εφόσον η αιτούσα επιχείρηση, λόγω των οικονομικών συνθηκών, δεν δύναται να πληρώσει το πρόστιμο στο άμεσο μέλλον. Σε αυτή την περίπτωση, θα ταχθεί από την Αρχή προθεσμία πληρωμής (περίοδος χάριτος) ή θα δοθεί η δυνατότητα αποπληρωμής σε συγκεκριμένες δόσεις (συνήθως ετήσιες έως 5 ή 6). Η Αρχή δύναται ακόμη να εκδώσει το λεγόμενο “Besserungsschein”, είδος εγγύησης του οφειλέτη που δεσμεύεται ότι θα αποπληρώσει στο μέλλον όταν η οικονομική του κατάσταση έχει βελτιωθεί και δεν κινδυνεύει πλέον από την καταβολή. Κατά το διάστημα αυτό, το πρόστιμο δεν εμφανίζεται ως χρέος στις οικονομικές καταστάσεις του οφειλέτη. Σε περίπτωση απόρριψης του υπό β) αιτήματος από την Αρχή, η επιχείρηση δύναται να προσφύγει στο αρμόδιο δικαστήριο για χορήγηση ρύθμισης.

Στην Ιταλία δίνεται η δυνατότητα αποπληρωμής σε δόσεις σύμφωνα με τη σχετική νομοθεσία για τα διοικητικά πρόστιμα. Προϋπόθεση αποτελεί η «*δύσκολη οικονομική κατάσταση*» του οφειλέτη, βάσει της οποίας μπορεί να αιτηθεί στην Αρχή Ανταγωνισμού (ΑΑ) την αποπληρωμή του προστίμου σε μηνιαίες δόσεις (3-30) με υπολογισμό της σχετικής προσαύξησης τόκων. Για την αξιολόγηση της δυνατότητας

«..... However it [ενν. η Ε.Επ.] can – and does – show some sympathy for the plight of endangered companies by negotiating new payment terms without reducing the absolute amount.»

⁴⁰ Βλ. για την πάγια πρακτική της Ε.Επ. ενδεικτικά διάταξη του Προέδρου του Δικαστηρίου της ΕΕ της 24.7.2003, C-233/03, διάταξη του Προέδρου του Γενικού Δικαστηρίου της 12.05.2010, T-30/10, διάταξη του Γενικού Δικαστηρίου της 24.04.2012, T-517/09. Από την προεκτεθείσα νομολογία προκύπτει αφενός ότι η Ε.Επ. διαθέτει διακριτική ευχέρεια αποδοχής εγγυητικής επιστολής ακόμη και με αντίθετη γνώμη του διατάκτη, αφετέρου ότι η παραδεκτή επιχειρηματολογία για την χορήγηση περιόδου χάριτος αποπληρωμής (post-decision claims) είναι τελείως διακριτή των προϋποθέσεων αδυναμίας πληρωμής (ITP) για μείωση του επιβληθησομένου προστίμου (pre-decision).

παροχής δόσεων από την Ιταλική ΑΑ, ο οφειλέτης πρέπει να προσκομίσει σε αυτήν τις οικονομικές καταστάσεις των τριών (3) τελευταίων ετών. Η ΑΑ χορηγεί δόσεις εφόσον αξιολογήσει ότι τα αποτελέσματα χρήσεως τουλάχιστον ενός (1) έτους είναι ζημιογόνα. Κατά την άποψη της Ιταλικής ΑΑ, η χορήγηση δυνατότητας αποπληρωμής σε δόσεις εξυπηρετεί την αποτελεσματικότητα είσπραξης των επιβληθέντων προστίμων μειώνοντας τόσο τον αριθμό των αιτήσεων αναστολής εκτέλεσης των σχετικών αποφάσεων των ΑΑ, όσο και την πιθανότητα αποδοχής αυτών από τα αρμόδια εθνικά δικαστήρια.

Στην Ισπανία δίνεται η δυνατότητα χορήγησης περιόδου χάριτος ή αποπληρωμής σε δόσεις σύμφωνα με τη φορολογική νομοθεσία, εφόσον αποδεικνύεται οικονομική αδυναμία άμεσης καταβολής. Η περίοδος χάριτος χορηγείται έναντι τραπεζικής ή άλλης εγγυητικής επιστολής. Η Ισπανική Αρχή Ανταγωνισμού αξιολογεί θετικά την υιοθέτηση προγράμματος διευκόλυνσης αποπληρωμής των προστίμων που επιβάλλονται από τις αρχές ανταγωνισμού. Στην Τσεχία η Αρχή Ανταγωνισμού δεν εισπράττει πλέον (από το 2009 και εξής) η ίδια τα πρόστιμα (αλλά η αρμόδια φορολογική αρχή) και ως εκ τούτου σχετική διάταξη προβλέπεται στην φορολογική της νομοθεσία. Σύμφωνα με τη σχετική διάταξη, κατόπιν αιτήματος του οφειλέτη ή και αυτεπαγγέλτως η φορολογική αρχή μπορεί να εγκρίνει παράταση αποπληρωμής του προστίμου ή να αποφασίσει την πληρωμή αυτού σε δόσεις, υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις (αποκλειστική λίστα), οι οποίες περιγράφουν την ενδεχόμενη σοβαρή διακινδύνευση της βιωσιμότητας του οφειλέτη από την άμεση και εξολοκλήρου εξόφληση του προστίμου.

Στη Ρουμανία σχετική διάταξη προβλέπεται στην φορολογική της νομοθεσία. Η αρμόδια φορολογική αρχή δύναται να παράσχει δυνατότητα αποπληρωμής σε δόσεις, κατόπιν σχετικού αιτήματος, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στον Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας.

Στη Βουλγαρία υπάρχει σχετική πρόβλεψη στον Φορολογικό Κώδικα, σύμφωνα με τον οποίο προβλέπεται παράταση αποπληρωμής των προστίμων έως 2 έτη. Προϋπόθεση είναι η υποβολή αιτιολογημένου αιτήματος του οφειλέτη, το οποίο πρέπει να τεκμηριώνεται με την προσκόμιση αναλυτικών οικονομικών στοιχείων προς απόδειξη της αδυναμίας πληρωμής του, καθώς και σχέδιο αποπληρωμής (redemption plan). Η παράταση αποπληρωμής χορηγείται έναντι εγγύησης για το κεφάλαιο του προστίμου και τους τόκους.

Στη Σλοβενία το ζήτημα της αποπληρωμής του προστίμου μέσω δόσεων ρυθμίζεται στο νομοθέτημα για τα ήσσονος σημασίας αδικήματα. Το αίτημα υποβάλλεται μεν στην Αρχή Ανταγωνισμού της Σλοβενίας αλλά όταν το πρόστιμο καταστεί εκτελεστό διαβιβάζεται προς έγκριση στην αρμόδια Οικονομική Αρχή της Σλοβενίας, αρμόδια για την είσπραξη των προστίμων.

Στην Αυστρία η επιβολή προστίμου καθορίζεται με δικαστική απόφαση. Συνεπώς, το ζήτημα της αποπληρωμής του προστίμου μέσω δόσεων ρυθμίζεται στο σχετικό

νομοθέτημα είσπραξης των δικαστικών εξόδων, τελών και προστίμων. Σε σχετική διάταξη προβλέπεται ότι κατόπιν αιτήματος, το δικαστήριο δύναται να παρέχει περίοδο χάριτος ή αποπληρωμή σε δόσεις, εφόσον ο οφειλέτης αντιμετωπίζει σοβαρή διακινδύνευση της βιωσιμότητάς του.

Στη Σουηδία δυνατότητα αποπληρωμής σε δόσεις προβλέπεται μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις και εφόσον δεν πληρωθεί άμεσα το πρόστιμο στην Αρχή. Στην περίπτωση αυτή η Αρχή Ανταγωνισμού της Σουηδίας παραπέμπει στην αρμόδια εισπρακτική αρχή την πληρωμή της οφειλής του προστίμου, η οποία υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις (μεταξύ των οποίων λαμβάνει υπόψη την οικονομική αδυναμία πληρωμής του οφειλέτη) μπορεί να δώσει παράταση αποπληρωμής ή να αποφασίσει την πληρωμή αυτού σε δόσεις, βάσει προγράμματος ρυθμίσεως δόσεων έως 12 μήνες, με σχετική προσαύξηση τόκων και με παροχή εγγυητικής.

Στη Φινλανδία δυνατότητα αποπληρωμής σε δόσεις προβλέπεται, εφόσον δεν πληρωθεί άμεσα το πρόστιμο στην Αρχή Ανταγωνισμού, σε εξαιρετικές περιπτώσεις προσωρινής οικονομικής δυσπραγίας του οφειλέτη.

Στη Δανία η είσπραξη των προστίμων διενεργείται από την αρμόδια Αστυνομική και Εισαγγελική Αρχή, η οποία έχει την εξουσία να εγκρίνει αποπληρωμή σε δόσεις βάσει σχετικού προγράμματος ρυθμίσεως.

Η νομοθεσία στην Ολλανδία, την Ιρλανδία και τη Σλοβακία δεν περιλαμβάνει πρόβλεψη για ρύθμιση του προστίμου με περιοδική καταβολή.

VI. ΠΡΟΤΑΣΗ-ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΔΙΑΤΑΞΗ

1. Ratio της προτεινόμενης διάταξης

Κατά την άποψη της πλειοψηφίας της Επιτροπής, μία νομοθετική διάταξη, όπως η προτεινόμενη, για τη ρύθμιση των προστίμων της Ε.Α., ενόψει του αποτρεπτικού σκοπού που επιδιώκεται με τα εν λόγω πρόστιμα, θα πρέπει να θέτει ως προϋπόθεση *sine qua non* της ρύθμισης την παραίτηση της επιχείρησης⁴¹ από το δικαίωμα της άσκησης ένδικων βοηθημάτων ή μέσων κατά των αποφάσεων επιβολής προστίμων. Με τον τρόπο αυτό απλοποιείται και επιταχύνεται η διαδικασία είσπραξης των προστίμων που ακολουθεί την έκδοση των αποφάσεων της Ε.Α. (post decision) για τις παραβάσεις του ν. 3959/2011 ή/και των άρθρων 101 και 102 ΣΛΕΕ, μέσω του περιορισμού του αριθμού των προσφυγών/αιτήσεων αναστολής που ασκούνται κατά των αποφάσεων της Ε.Α.⁴² Κατά συνέπεια, η Ε.Α. απαλλάσσεται από την ενδεχόμενη εμπλοκή της σε δικαστικούς αγώνες κι εξ αυτού του λόγου μειώνεται η διοικητική επιβάρυνσή της (προετοιμασία φακέλου, παράσταση στα δικαστήρια,

⁴¹ Η αναφορά σε «επιχείρηση» περιλαμβάνει και τις ενώσεις επιχειρήσεων.

⁴² Πρβλ. ανάλογο σκεπτικό για περίπτωση διευθέτησης σε ΓενΔικ Τ-456/10, Timab κ.α. κατά Επιτροπής, Συλλ. 2015 σελ. 296, σκ. 60.

δικαστική δαπάνη, αμοιβές δικηγόρων). Ταυτόχρονα η υπαγωγή στη ρύθμιση με την παραίτηση από άσκηση ενδίκων βοηθημάτων και μέσων μεγιστοποιεί την εισπραξιμότητα των προστίμων που έχει επιβάλει η Ε.Α. τόσο από άποψη ύψους προστίμου όσο και από άποψη χρόνου είσπραξης, αφού περιορίζονται οι όποιες περιπτώσεις έκδοσης δικαστικών αποφάσεων που θα μείωναν ή ενδεχομένως θα ακύρωναν, για τυπικούς ή ουσιαστικούς λόγους, καθ' ολοκληρίαν το επιβληθέν από την Ε.Α. πρόστιμο⁴³. Με τη ρύθμιση αυτή, η Ε.Α. εκτιμά ότι αφενός διευκολύνονται οι δυνητικά ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις σε μία περίοδο σοβαρής οικονομικής κρίσης που πλήττει τη χώρα, αφετέρου δε, χωρίς να αίρεται ο αποτρεπτικός χαρακτήρας της δράσης της Επιτροπής, σαφέστατα εξυπηρετείται το δημόσιο συμφέρον λόγω και της συνολικής είσπραξης των ποσών των προστίμων που έχουν επιβληθεί ως βεβαιωμένα έσοδα του Ελληνικού Δημοσίου, ενώ δεν αντιμετωπίζεται ενδεχόμενο επιστροφής νομιμοτόκως από το Ελληνικό Δημόσιο μέρους ή του συνόλου των ποσών των προστίμων που εισπράττει από τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις, ως αχρεωστήτως καταβληθέντα, στην περίπτωση έστω και μερικής ευδοκίμησης των ενδίκων βοηθημάτων ή μέσων που κατά κανόνα ασκούνται κατά των αποφάσεων της Ε.Α. Ως εκ τούτου, ενδυναμώνεται επιπλέον το ενδιαφέρον των πολιτών για την αποτελεσματική και κυρίως έγκαιρη επιβολή των κανόνων του ελεύθερου ανταγωνισμού, αφού η απόφαση της Επιτροπής για την επιβολή προστίμου καθίσταται άμεσα τελεσίδικη. Στο πλαίσιο αυτό, στις επιχειρήσεις⁴⁴ που συμβάλλουν στην ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της διοικητικής διαδικασίας ενώπιον της Ε.Α. - με την υπαγωγή τους στην ανωτέρω ρύθμιση και την προηγούμενη παραίτησή τους από τα ένδικα βοηθήματα ή/και μέσα⁴⁵ - η αρμόδια φορολογική αρχή δύναται, κατ' εξαίρεση από την εφαρμογή των γενικών διατάξεων του ΚΕΔΕ⁴⁶, να αποφασίσει την υπαγωγή των ενδιαφερόμενων επιχειρήσεων σε πρόγραμμα ρύθμισης δόσεων, υπό τις ειδικές προϋποθέσεις που η ίδια η Ε.Α., ως αρμόδια αρχή, θα θέσει με απόφαση-πλαίσιο σε εφαρμογή της νομοθετικής διάταξης. Με βάση όλα όσα προαναφέρθηκαν και προκειμένου ιδίως να διασφαλιστεί η αποτρεπτικότητα που επιδιώκεται με τις αποφάσεις επιβολής προστίμων της Ε.Α., ο χρόνος αποπληρωμής των δόσεων δεν θα πρέπει να υπερβαίνει τα 3-4 έτη.

2. Ανάλογο νομοθετικό προηγούμενο

⁴³ Ενδεικτικά, τα πρόστιμα που επέβαλε η Ε.Α. με την υπ' αρ. 563/VII/2013 Απόφασή της και τα οποία ανήλθαν συνολικά σε 40 εκ. ευρώ περίπου μειώθηκαν αισθητά (κατά ποσοστό 80%) από τις αποφάσεις του Διοικητικού Εφετείου που ακολούθησαν. Επίσης, ενδεικτικά το Διοικητικό Εφετείο με την 3807/2014 απόφασή του ακύρωσε πλήρως το πρόστιμο που επέβαλε η Επιτροπή Ανταγωνισμού με την 441/V/2009 απόφασή της (το συγκεκριμένο πρόστιμο ανερχόταν σε συνολικό ύψος 7 εκ. ευρώ περίπου). Και οι δύο ανωτέρω υποθέσεις εκκρεμούν στο Συμβούλιο της Επικρατείας κατόπιν αίτησης αναίρεσης της Ε.Α..

⁴⁴ Η αναφορά σε «επιχειρήσεις» περιλαμβάνει και τις «ενώσεις επιχειρήσεων».

⁴⁵ Πρβλ. ΓενΔικ Τ-456/10, Τιμab κ.α. κατά Επιτροπής, Συλλ. 2015 σελ. 296, σκ. 65.

⁴⁶ Βλ. υποσημείωση 15.

Αντίστοιχη πρόβλεψη προβλέπεται ήδη στο νομοθετικό πλαίσιο που διέπει την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς⁴⁷.

Ειδικότερα, στη διάταξη του άρθρου 41 παρ. 3 του ν. 3943/2011 προβλέπεται ότι: «Πρόστιμα που επιβάλλονται από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς για παραβάσεις των διατάξεων της νομοθεσίας περί κεφαλαιαγοράς μειώνονται από τον Προϊστάμενο της αρμόδιας για την είσπραξη του προστίμου Δ.Ο.Υ. σε ποσοστό είκοσι τοις εκατό (20%) αυτού, εφόσον ο υπόχρεος εντός δύο μηνών από τη γνωστοποίηση σε αυτόν της σχετικής ταμειακής βεβαίωσης, αποδεχθεί την απόφαση της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς που αποτελεί το νόμιμο τίτλο αυτής και παραιτηθεί από την άσκηση οποιουδήποτε ένδικου βοηθήματος ή μέσου και υπό την προϋπόθεση ότι θα καταβάλει εφάπαξ το μειούμενο πρόστιμο, εντός της ανωτέρω δίμηνης προθεσμίας»⁴⁸.

⁴⁷ Επίσης, για το διακανονισμό καταβολής τελών – και όχι προστίμων – από την Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (Ε.Ε.Τ.Τ.), προβλέπονται στο άρθρο 18 παρ. 7 του υπ' αρ. 686/065 Κανονισμού Ειδικών Αδειών Παροχής Ταχυδρομικών Υπηρεσιών [ΦΕΚ Β, αρ. 1876/31.07.2013] τα εξής: «Κατόπιν αιτήματος της ταχυδρομικής επιχείρησης, είναι δυνατή η καταβολή των ετήσιων ανταποδοτικών τελών στο πλαίσιο διακανονισμού με την Ε.Ε.Τ.Τ. Για την επίτευξη του διακανονισμού, η ταχυδρομική επιχείρηση οφείλει να καταβάλει το 30% των τελών με την αίτηση διακανονισμού. Το υπόλοιπο οφειλόμενο ποσό δύναται να καταβληθεί από την ταχυδρομική επιχείρηση σε έως έξι (6) ισόποσες μηνιαίες δόσεις, εκτός εάν η Ε.Ε.Τ.Τ., λαμβάνοντας υπόψη τις ειδικές συνθήκες της συγκεκριμένης περίπτωσης και κατόπιν σχετικού αιτήματος του ενδιαφερομένου, αποφασίσει να καθορίσει διαφορετικά το ύψος και τον αριθμό των δόσεων. Η καταβολή των ετήσιων τελών με διακανονισμό επιβαρύνει την ταχυδρομική επιχείρηση με τόκους υπερημερίας, οι οποίοι υπολογίζονται, σύμφωνα με την παράγραφο 5, για τα ποσά που καταβάλλονται μετά την 30η Ιουνίου. Σε περίπτωση μη τήρησης του συμφωνηθέντος διακανονισμού, ο υπόχρεος υποχρεούται να καταβάλει εφάπαξ το σύνολο του οφειλόμενου ποσού, εκτός εάν άλλως αποφασίσει η Ε.Ε.Τ.Τ. με ειδικώς αιτιολογημένη απόφαση της. Η Ε.Ε.Τ.Τ. σε κάθε περίπτωση δύναται να ασκήσει τις εκ του άρθρου 5 του Ν. 4053/2012 αρμοδιότητες της».

⁴⁸ Μάλιστα, σε εφαρμογή της συγκεκριμένης διάταξης έχει εκδοθεί από τη Διευθύντρια Πολιτικής Εισπράξεων του Υπουργείου Οικονομικών και η ΔΠΕΙΣ Α 1079472ΕΞ2012 της 21.05.2012 (δημ. ΝΟΜΟΣ), στην οποία ορίζονται τα κάτωθι:

«Σας κοινοποιούμε τις διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 41 ν. 3943/2011 (ΦΕΚ 66 Α') και σας παρέχουμε οδηγίες για την ενιαία εφαρμογή αυτών:

Τα πρόστιμα που επιβάλλονται από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς για παραβάσεις των διατάξεων της νομοθεσίας περί Κεφαλαιαγοράς, μειώνονται κατά 20%, εφόσον εντός διμήνου από τη γνωστοποίηση της ταμειακής βεβαίωσης του χρηματικού καταλόγου στην αρμόδια Δ.Ο.Υ., ο οφειλέτης, φυσικό ή νομικό πρόσωπο:

α) αποδεχθεί την απόφαση της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς

β) παραιτηθεί από την άσκηση οποιουδήποτε ένδικου βοηθήματος ή μέσου και

γ) καταβάλει εφάπαξ ή σε περισσότερες δόσεις, εντός όμως της ανωτέρω δίμηνης προθεσμίας, το σύνολο του ποσού του προστίμου, όπως προκύπτει μετά τη μείωση κατά 20%.

Τα συγκεκριμένα χρέη καθίστανται ληξιπρόθεσμα σε δύο μήνες από την ημερομηνία βεβαίωσης του χρέους, σε συμφωνία με τα οριζόμενα στο χρηματικό κατάλογο που συντάσσεται από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς. Η αρμόδια Δ.Ο.Υ. προβαίνει στην έκδοση και στην αποστολή ατομικής ειδοποίησης στον οφειλέτη αυθημερόν, μόλις προβεί στην ταμειακή βεβαίωση της οφειλής.

Προκειμένου να προχωρήσει η Δ.Ο.Υ. στη διαδικασία έκπτωσης του βεβαιωθέντος προστίμου κατά 20%, υποβάλλεται στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς Υπεύθυνη Δήλωση του φυσικού προσώπου ή του νόμιμου εκπροσώπου του νομικού προσώπου, στην οποία ο υπόχρεος θα δηλώνει ότι αποδέχεται την απόφαση της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, με την οποία επεβλήθη το συγκεκριμένο πρόστιμο, ότι δεν έχει ασκήσει οποιοδήποτε ένδικο βοήθημα ή μέσο και ότι παραιτείται από την άσκηση οποιουδήποτε ένδικου βοηθήματος ή μέσου κατά της απόφασης αυτής. Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς ενημερώνει άμεσα με έγγραφό της την αρμόδια Δ.Ο.Υ.

Τρία, όμως, Μέλη της Επιτροπής, ο Πρόεδρος, Δημήτριος Κυριτσάκης, η Εισηγήτρια Βικτωρία Μερτικοπούλου και η Εισηγήτρια Λευκοθέα Ντέκα, μειοψήφησαν ως προς τα κατωτέρω σημεία της αιτιολογίας που παρατίθεται προς υποστήριξη των προτεινόμενων διατάξεων.

Ειδικότερα, κατά την άποψη της μειοψηφίας, όπως αρχήθεν διατυπώθηκε, ενόψει και της επισήμανσης στη συνοδευτική επιστολή ότι *«με την αποστελλόμενη διάταξη επιδιώκεται η μεγιστοποίηση της εισπραξιμότητας των προστίμων που επιβάλλει η Επιτροπή, λαμβανομένου υπόψη του συχνά πολύ μεγάλου ύψους τους»*, το προτεινόμενο και τεθέν προς γνωμοδότηση Σχέδιο Διάταξης⁴⁹ εκφεύγει των σκοπών που επιδιώκονται με την πολιτική ανταγωνισμού. Ειδικότερα, η εξουσία επιβολής προστίμων αποτελεί βασικό μέσο που διαθέτει η ΕΑ, όπως και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, για να ασκήσει την πολιτική εποπτείας της αγοράς που της έχει ανατεθεί⁵⁰, με γνώμονα την εξυπηρέτηση του γενικού συμφέροντος⁵¹, η δε γενική και ειδική πρόληψη συνιστούν στόχους της πολιτικής αυτής. Τα πρόστιμα πρέπει να έχουν ένα επαρκώς αποτρεπτικό αποτέλεσμα, όχι μόνο ως κύρωση που επιβάλλεται στις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις (ειδικό αποτρεπτικό αποτέλεσμα), αλλά, επίσης, για την αποτροπή άλλων επιχειρήσεων να υιοθετήσουν συμπεριφορές που αντίκεινται προς τους κανόνες ανταγωνισμού ή να συνεχίσουν τέτοιου είδους συμπεριφορές (γενικό αποτρεπτικό αποτέλεσμα)⁵². Δεδομένου ότι απώτερος σκοπός των προστίμων είναι η πρόληψη, τα πρόστιμα θα πρέπει να στοχεύουν, τόσο στην τιμωρία όσο και την αποτροπή των παραβάσεων. Στο πλαίσιο της ανωτέρω πολιτικής η

Στη συνέχεια ο Προϊστάμενος της Δ.Ο.Υ., όπου έχει βεβαιωθεί η οφειλή, μετά από έλεγχο ότι έχει εξοφληθεί το μειωμένο πρόστιμο, εκδίδει απόφαση μερικής διαγραφής του προστίμου, στην οποία επισυνάπτεται το σχετικό έγγραφο της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς και κατόπιν εκδίδεται οίκοθεν σχετικό Ατομικό Φύλο Έκπτωσης (ΑΦΕΚ) ποσοστού 20% επί του επιβληθέντος προστίμου όπως ορίζουν οι διατάξεις της παρ. 3 άρθρου 41 ν. 3943/2011.

Με την ολοκλήρωση της διαδικασίας, η Δ.Ο.Υ. αποστέλλει στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς έγγραφο στο οποίο αναγράφεται το ποσό της έκπτωσης και τα πλήρη στοιχεία του τίτλου έκπτωσης (ΑΦΕΚ), προκειμένου να περιληφθούν στο φάκελο με τα δικαιολογητικά του προστίμου.

Ωστόσο, εάν μετά την έκπτωση του ποσοστού του προστίμου διαπιστωθεί ότι ο υπόχρεος έχει ασκήσει οποιοδήποτε ένδικο μέσο ή βοήθημα κατά της απόφασης που επιβάλλει το πρόστιμο, παρά την Υπεύθυνη Δήλωση παραίτησης που έχει υποβάλει, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς προβαίνει στη σύνταξη χρηματικού καταλόγου και τριπλότυπης περιληπτικής κατάστασης, τα οποία αποστέλλει στην αρμόδια Δ.Ο.Υ., ώστε να βεβαιωθεί ταμειακά το ποσό της έκπτωσης».

⁴⁹ Με τίτλο «Ρύθμιση προστίμων της Επιτροπής Ανταγωνισμού», συνημμένο στην υπ' αριθ. πρωτ. ΠΔ/αγ/107065/5277/05.10.2017 (ημετ. 5597/06.10.2017) επιστολή με θέμα «Αποστολή Σχεδίου Διάταξης για Γνώμη».

⁵⁰ Βλ. άρθρο 36 παρ. 1 ν. 3959/2011 και άρθρο 35 Κανονισμού 1/2003 σε συνδυασμό με άρθρο 3 αυτού – βλ. και ΔΕΚ 100-103/80, σκ. 105-106 και Κατευθυντήριες γραμμές για τη μέθοδο υπολογισμού των προστίμων. Βλ. Κατευθυντήριες γραμμές για τη μέθοδο υπολογισμού των προστίμων που επιβάλλονται κατ' εφαρμογή του άρθρου 23 παράγραφος 2 σημείο α) του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003, (2006/C 210/02), παρ. 4.

⁵¹ Βλ. Πρόταση Οδηγίας του Ευρ. Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την παροχή αρμοδιοτήτων στις αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών ώστε να επιβάλλουν αποτελεσματικότερα τους κανόνες και για τη διασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς COM(2017) 142 final και C-429/07, σκ. 36 επ.: *“Η ικανότητα των αρχών ανταγωνισμού να επιβάλλουν πρόστιμα στις εταιρείες που παραβαίνουν το δίκαιο του ανταγωνισμού συνιστά βασικό εργαλείο επιβολής. Σκοπός των προστίμων είναι η τιμωρία των εταιρειών που έχουν παραβεί τους κανόνες ανταγωνισμού και η αποτροπή άλλων εταιρειών από το να επιδοθούν ή να συνεχίσουν να επιδίδονται σε παράνομη συμπεριφορά. Το 2009, το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποφάνθηκε ότι «η αποτελεσματικότητα των κυρώσεων που επιβάλλονται από τις [ΕΑΑ και από την Επιτροπή] αποτελεί προϋπόθεση για τη συνεπή εφαρμογή των [κανόνων ανταγωνισμού της ΕΕ]»*”.

⁵² Βλ. Κατευθυντήριες γραμμές για τη μέθοδο υπολογισμού των προστίμων που επιβάλλονται κατ' εφαρμογή του άρθρου 23 παράγραφος 2 σημείο α) του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003 (2006/C 210/02). Βλ. και ICN: <http://www.internationalcompetitionnetwork.org/uploads/library/doc351.pdf>

Επιτροπή Ανταγωνισμού επιβάλλει πρόστιμα με βάση την αρχή της αναλογικότητας και της αποτρεπτικότητας.

Το αποτρεπτικό αυτό αποτέλεσμα των προστίμων είναι συνάρτηση σειράς παραμέτρων, ιδίως του ύψους του προστίμου αλλά και του τρόπου καταβολής τους (εφάπαξ ή τμηματική καταβολή, χρονικός ορίζων αποπληρωμής, κ.λπ.).

Το «Σχέδιο Διάταξης», με αναφορά στο «*συχνά πολύ μεγάλο ύψος*» των προστίμων που επιβάλλει η ΕΑ, προτάσσει ως στόχο τη μεγιστοποίηση της εισπραξιμότητας των προστίμων και δεν αποσκοπεί στην εξυπηρέτηση της αποτρεπτικότητας των προστίμων που επιβάλλει η Επιτροπή Ανταγωνισμού.

Κατά την άποψη της μειοψηφίας, η μεγιστοποίηση της εισπραξιμότητας των προστίμων κατά την ανωτέρω έννοια της παροχής διευκολύνσεων αποπληρωμής των ήδη επιβληθέντων δυνάμει απόφασης της ΕΑ προστίμων δεν συνιστά στόχο της πολιτικής προστίμων στο ενωσιακό δίκαιο του ανταγωνισμού, και ως εκ τούτου η Επιτροπή Ανταγωνισμού δεν είναι η πλέον κατάλληλη αρχή προς εξυπηρέτησή του. Η μεγιστοποίηση της εισπραξιμότητας των προστίμων, κατά την ανωτέρω έννοια, ιδίως αν εκτείνεται σε μεγάλο χρόνο, ενδέχεται να αποδυναμώσει την πολιτική προστίμων της ΕΑ και συνακόλουθα να μειώσει την αποτρεπτικότητά τους. Το «Σχέδιο Διάταξης» που ετέθη προς Γνωμοδότηση έχει ως αντικείμενο την ρύθμιση του χρονικού ορίζοντος καταβολής των προστίμων που επιβάλλει η Επιτροπή Ανταγωνισμού με την πρόβλεψη της δυνατότητας αποπληρωμής τους σε δόσεις. Εντούτοις, περιορίζεται να εξουσιοδοτήσει την ΕΑ να υιοθετήσει με Ανακοίνωσή της τις τεχνικές λεπτομέρειες του προγράμματος ρύθμισης (αριθμός δόσεων, διάρκεια καταβολής αυτών, προκαταβολή, επιτόκιο), χωρίς ταυτόχρονα να την εξουσιοδοτεί να καθορίσει τις ουσιαστικές προϋποθέσεις υπαγωγής μίας επιχείρησης στο πρόγραμμα ρύθμισης (π.χ. οικονομική κατάσταση οφειλέτριας επιχείρησης⁵³) και χωρίς να προβλέπονται δικλείδες ώστε η σχετική ρύθμιση να μην καταστρατηγηθεί (π.χ. κάλυψη από εγγυητική επιστολή⁵⁴, πρόβλεψη αριθμού δόσεων από τυπικά ανώτερης ισχύος διάταξη).

Κατά την άποψη της μειοψηφίας, η χωρίς προϋποθέσεις οριζόντια δυνατότητα υπαγωγής σε ρύθμιση του συνόλου των προστίμων που επιβάλλει η ΕΑ θα αποδυνάμωνε την αποτρεπτικότητα των αποφάσεών της και θα καθιστούσε την εφάπαξ καταβολή των προστίμων που επιβάλλει η ΕΑ, εξάιρεση, την δε καταβολή σε δόσεις των προστίμων τον κανόνα, ακόμη και για τις περιπτώσεις εκείνες επιχειρήσεων των οποίων η οικονομική κατάσταση θα επέτρεπε την εφάπαξ καταβολή των προστίμων⁵⁵ και ενώ η καταβολή σε δόσεις θα έπρεπε να ήταν και να είναι η εξαίρεση.

Σημειώνεται πως από την έρευνα της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού προέκυψε ότι στην πλειονότητα των κρατών – μελών οι διατάξεις περί τμηματικής καταβολής των επιβληθέντων προστίμων δεν εντάσσονται στη νομοθεσία περί προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού⁵⁶. Πρόκειται για γενικές ρυθμίσεις της φορολογικής

⁵³ Σύμφωνα με το άρθρο 49 ν. 3959/2011, τα πρόστιμα που προβλέπονται από το Ν. 3959/2011 βεβαιώνονται ως δημόσια έσοδα και εισπράττονται κατά ΚΕΔΕ. Ακολουθείται για την είσπραξή τους η ίδια διαδικασία που ισχύει και με τις ληξιπρόθεσμες οφειλές φόρων, σύμφωνα με την οποία (βλ. διατάξεις της υποπαραγράφου Α.2. της παραγράφου Α του άρθρου πρώτου του Ν. 4152/2013 (ΦΕΚ 107 Α)) για την υπαγωγή στη ρύθμιση πρέπει να αποδεικνύεται εκ μέρους της επιχείρησης που ζητά να υπαχθεί στη ρύθμιση πραγματική οικονομική αδυναμία/ αδυναμία εξόφλησης της οφειλής τη δεδομένη χρονική στιγμή και η βιωσιμότητα του διακανονισμού.

⁵⁴ Πρβλ. και άρθρο 30 παρ. 2 του ν. 3959/2011.

⁵⁵ Κατά τον προσδιορισμό του ύψους των προστίμων έχουν προβλεφθεί και η Επιτροπή εφαρμόζει όρους και προϋποθέσεις που εξασφαλίζουν τη βιωσιμότητα των παραβάτιδων επιχειρήσεων. Βλ. ενδεικτικά για τη ratio θέσπισης ανώτατου ορίου προστίμου απόφαση ΔΕΕ C-189/02, σκ. 280 -281.

⁵⁶ Τούτο συντρέχει σε τρεις χώρες (Κροατία, Πολωνία και Λιθουανία).

νομοθεσίας που δεν αφορούν ειδικά στα πρόστιμα της αρχής ανταγωνισμού, οι οποίες προβλέπουν ως ελάχιστη κοινή προϋπόθεση για την ένταξη στη ρύθμιση την απόδειξη από την οφειλέτρια επιχείρηση ορισμένου βαθμού οικονομικής δυσχέρειας, προϋπόθεση που έχει υιοθετηθεί στο εθνικό μας δίκαιο στο πλαίσιο του ΚΕΔΕ⁵⁷.

Περαιτέρω, από τα στοιχεία της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού προκύπτει ότι δεν εμφανίζεται πρόβλημα μη εισπραξιμότητας των προστίμων που επιβάλλει η Επιτροπή Ανταγωνισμού. Και τούτο δεδομένου ότι η εισπραξιμότητα είναι υψηλή⁵⁸ και ο χρόνος εισπραξης των προστίμων κατά τα τελευταία έτη έχει μειωθεί αισθητά, καθώς παρατηρείται μείωση του χρόνου εκδίκασης των προσφυγών ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών, ενώ η Υπηρεσία συστηματικά παρακολουθεί το ρυθμό εισπραξης αυτών από τις Δ.Ο.Υ. Και στις περιπτώσεις που έχει διαταχθεί αναστολή καταβολής (τμήματος) του προστίμου⁵⁹, τα πρόστιμα που επιβάλλει η ΕΑ, όπως τυχόν αναπροσδιορίζονται με την απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών, καταβάλλονται, στη συντριπτική πλειονότητα των υποθέσεων, εφάπαξ, με την απόρριψη, ολική ή μερική, της προσφυγής από το Διοικητικό Εφετείο Αθηνών σε χρόνο ο οποίος δεν υπερβαίνει πλέον στην πλειονότητα των περιπτώσεων τα 3 περίπου έτη, και, σε αρκετές περιπτώσεις, πολύ λιγότερο⁶⁰. Εξάλλου, έως σήμερα σε ελάχιστες περιπτώσεις οι παραβάτιδες επιχειρήσεις υπήχθησαν στις προβλέψεις του ΚΕΔΕ για τμηματική καταβολή των ληξιπρόθεσμων οφειλών φόρων⁶¹.

Σε κάθε, όμως, περίπτωση, εφόσον η Πολιτεία επιλέξει να θεσμοθετήσει τη δυνατότητα θέσπισης προγράμματος ρύθμισης ειδικά για τα πρόστιμα που επιβάλλει η ΕΑ και ανεξαρτήτως του οργάνου που θα κληθεί να υιοθετήσει το πρόγραμμα αυτό, πρέπει να διασφαλισθεί ότι η σχετική ρύθμιση δεν θα λειτουργεί ανασχετικά στην επιβολή αποτελεσματικών προστίμων από την Επιτροπή Ανταγωνισμού⁶². Συνεπώς, κατά την απόψη των ανωτέρω τριών μελών η οποιαδήποτε διάταξη για τμηματική καταβολή των προστίμων που επιβάλλει η ΕΑ θα πρέπει να δικαιολογείται από αντικειμενικές και

⁵⁷ Όπως προαναφέρθηκε, σύμφωνα με την εν ισχύ διαδικασία εισπραξης ληξιπρόθεσμων οφειλών φόρων, προϋποθέσεις υπαγωγής στη ρύθμιση είναι η πραγματική οικονομική αδυναμία/ αδυναμία εξόφλησης της οφειλής τη δεδομένη χρονική στιγμή και η βιωσιμότητα του διακανονισμού.

⁵⁸ Κατά τα τελευταία έτη, οι αποφάσεις της Επιτροπής Ανταγωνισμού, στη συντριπτική τους πλειοψηφία, επικυρώνονται επί της ουσίας από τα Διοικητικά Δικαστήρια και το ΣτΕ (βλ. μεταξύ άλλων ετήσιες εκθέσεις πεπραγμένων της Επιτροπής Ανταγωνισμού δημοσιευμένες σε <https://www.epant.gr/Pages/Publications>). Κατά την ίδια περίοδο, ο μέσος όρος μείωσης του ύψους των προστίμων από το Διοικητικό Εφετείο Αθηνών κυμαίνεται μάλιστα κοντά ή και κάτω του μέσου όρου μείωσης από τα ενωσιακά Δικαστήρια των προστίμων που επιβάλλει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Ενδεικτικά αναφέρονται οι αποφάσεις της ΕΑ 581/2013 (μείωση επιβληθέντος προστίμου από το ΔιοικΕΦΑθ κατά περίπου 15%) και ΕΑ 590/2014 (μείωση επιβληθέντος προστίμου από το ΔιοικΕΦΑθ κατά περίπου 15%). Η μείωση του ύψους των προστίμων έχει υπερβεί τα ανωτέρω επίπεδα ή έχει ακυρωθεί το επιβληθέν πρόστιμο σε μεμονωμένες περιπτώσεις (ιδιαίτερες κοινωνικές συνθήκες του ερευνώμενου κλάδου, λόγοι φερόμενης παραγραφής).

⁵⁹ Βάσει των διατάξεων του ν. 3959/2011 (άρθρο 30 παρ. 2) το Διοικητικό Εφετείο Αθηνών δύναται να διατάξει αναστολή μέρους του προστίμου το οποίο δεν μπορεί να υπερβαίνει το 80% αυτού (μόνο σε περιπτώσεις που η προσφυγή κρίνεται προδήλως βάσιμη γίνεται δεκτή η αίτηση αναστολής ακόμη και ως προς το σύνολο του προστίμου).

⁶⁰ Ενδεικτικά αναφέρεται ότι στις περιπτώσεις των αποφάσεων της ΕΑ 520/2011, 571/2013 (δέκα επιμέρους επιχειρήσεις), 581/2013 και 590/2014 τα πρόστιμα εισπράχθηκαν σε χρόνο που δεν υπερέβαινε τη διετία.

⁶¹ Βλ. διατάξεις της υποπαραγράφου Α.2. της παραγράφου Α του άρθρου πρώτου του Ν. 4152/2013 (ΦΕΚ 107 Α).

⁶² Βλ. απόφαση ΔΕΕ C-429/07, σκ. 36 επ. και προαναφερόμενη Πρόταση Οδηγίας του Ευρ. Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την παροχή αρμοδιοτήτων στις αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών ώστε να επιβάλλουν αποτελεσματικότερα τους κανόνες και για τη διασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς COM(2017) 142 final.

εξαιρετικές⁶³ περιστάσεις που θα συντρέχουν στην εκάστοτε αιτούσα να υπαχθεί στη ρύθμιση παραβάτιδα επιχείρηση και τουλάχιστον να προβλέπει κατά τα ανωτέρω ουσιαστικές προϋποθέσεις υπαγωγής στη ρύθμιση, που να συναρτώνται μεταξύ άλλων με την οικονομική κατάσταση της εκάστοτε οφειλέτριας επιχείρησης, ώστε να απαιτείται τουλάχιστον η απόδειξη οικονομικής δυσπραγίας / αδυναμίας πληρωμής, καθώς και με το ύψος του επιβληθέντος προστίμου σε συνάρτηση με τον κύκλο εργασιών της παραβάτιδας, ώστε κατά τις επιταγές της αρχής της αναλογικότητας να μην επιφυλάσσεται διακριτική μεταχείριση σε βάρος μικρο-μεσαίων επιχειρήσεων, να προβλέπει τη διαδικασία και τον ανώτατο χρόνο καταβολής του προστίμου σε δόσεις, ο οποίος να μην υπερβαίνει σημαντικά το χρόνο έκδοσης αποφάσεων από το Διοικητικό Εφετείο Αθηνών (έως τρία έτη, κατ' ανώτατο), χωρίς δυνατότητα περαιτέρω ρύθμισης σε υποδόσεις, και να θεσπίζει τη δυνατότητα επιβολής μέτρων εξασφάλισης της απαίτησης του Δημοσίου κατά τα πρότυπα του άρθρου 30 παρ. 2 του ν. 3959/2011, ώστε να διασφαλίζεται το δημόσιο συμφέρον.

Συνεπώς, με βάση όλα τα ανωτέρω, η μειοψηφία θεωρεί ότι στόχος της πολιτικής προστίμων στο ενωσιακό δίκαιο του ανταγωνισμού είναι η αποτρεπτικότητα και όχι η μεγιστοποίηση της εισπραξιμότητας, ότι τυχόν διάταξη για τμηματική καταβολή των προστίμων που επιβάλλει η ΕΑ, στο πλαίσιο της ανάγκης να λαμβάνονται υπόψη ειδικές περιπτώσεις δυσχέρειας των επιχειρήσεων να καταβάλουν τα επιβαλλόμενα πρόστιμα, ιδίως σε συνθήκες οικονομικής κρίσης, χωρίς να υπονομεύεται η αρχή της αποτρεπτικότητας των προστίμων, θα πρέπει να δικαιολογείται από αντικειμενικές περιστάσεις και να προβλέπει ουσιαστικές προϋποθέσεις υπαγωγής στη ρύθμιση, που να συναρτώνται μεταξύ άλλων με την οικονομική κατάσταση της εκάστοτε οφειλέτριας επιχείρησης, ώστε να απαιτείται τουλάχιστον η απόδειξη οικονομικής δυσπραγίας / αδυναμίας πληρωμής, καθώς και να προβλέπει, επίσης, τη διαδικασία και τον ανώτατο χρόνο καταβολής του προστίμου σε δόσεις, ο οποίος να μην υπερβαίνει τα τρία έτη, κατ' ανώτατο, χωρίς δυνατότητα περαιτέρω ρύθμισης σε υποδόσεις, και να θεσπίζει τη δυνατότητα επιβολής μέτρων εξασφάλισης της απαίτησης του Δημοσίου.

Εξάλλου, τα ανωτέρω τρία Μέλη της Επιτροπής, μειοψήφησαν ως προς την αιτιολογία που παρατίθεται προς υποστήριξη της προτεινόμενης με την παρούσα από την Επιτροπή διάταξης. Ειδικότερα, η μειοψηφία συγκλίνει με την πλειοψηφία ως προς το ακολούθως προτεινόμενο κείμενο του σχεδίου διάταξης, το οποίο πληροί τα ανωτέρω κριτήρια και δεν απομειώνει την αποτρεπτικότητα της δράσης της, δεν προκρίνει, ωστόσο, ως αιτιολογική βάση αυτού τη μεγιστοποίηση της εισπραξιμότητας, κατά τα ανωτέρω.

Ειδικότερα, κατά την άποψη της μειοψηφίας, το προτεινόμενο από την Επιτροπή σχέδιο ρύθμισης ενισχύει την επίτευξη διαδικαστικής αποτελεσματικότητας, καθώς περισσότεροι πόροι της Υπηρεσίας μπορούν να αφιερώνονται στον εντοπισμό παραβατικών συμπεριφορών, με βάση την προϋπόθεση της παραίτησης της υπαγόμενης στη ρύθμιση επιχείρησης από την άσκηση ενδίκων μέσων και την εντεύθεν άμεση τελεσιδικία των υποθέσεων, χωρίς αυτή να συναρτάται με τη ratio του περιορισμού του δικαστικού ελέγχου ουσίας επί των αποφάσεων της ΕΑ ή του περιορισμού των περιπτώσεων έκδοσης δικαστικών αποφάσεων που θα μείωναν ή θα ακύρωναν, για τυπικούς ή ουσιαστικούς λόγους, το επιβληθέν από την ΕΑ πρόστιμο, ζήτημα που ανάγεται στον πυρήνα του δικαστικού ελέγχου ουσίας.

Περαιτέρω, η προτεινόμενη ρύθμιση δικαιολογείται απόλυτα, από εξαιρετικές περιστάσεις που μπορεί να συντρέχουν σε ορισμένη οφειλέτρια επιχείρηση, λαμβάνοντας

⁶³ Βλ. σχετική απάντηση της ΕΕ όπου αναφέρεται ότι η εξαιρετικότητα των περιστάσεων υπό τις οποίες χορηγείται τμηματική καταβολή του προστίμου διασφαλίζει την αποτελεσματικότητα της επιβολής του δικαίου του ανταγωνισμού («*The exceptionality of the circumstances under which payment plans are granted ensures the effectiveness of the enforcement of competition law*»).

υπόψη και τα ζητήματα που έχει αντιμετωπίσει η επιχειρηματικότητα λόγω της παρατεταμένης οικονομικής κρίσης στη χώρα μας, για όσες από τις επιχειρήσεις αποδεδειγμένα έχουν πληγεί. Στο πλαίσιο αυτό της ανάγκης να λαμβάνονται υπόψη ειδικές περιπτώσεις δυσχέρειας των επιχειρήσεων να καταβάλουν τα επιβαλλόμενα από την ΕΑ πρόστιμα, ιδίως σε συνθήκες οικονομικής κρίσης, χωρίς να υπονομεύεται η αρχή της αποτρεπτικότητας των προστίμων, ο χρονικός ορίζοντας καταβολής των προστίμων τμηματικά δεν θα πρέπει να υπερβαίνει τα τρία έτη.

Συνεπώς, με βάση όλα τα ανωτέρω, η μειοψηφία θεωρεί ότι οι ειδικότεροι όροι και προϋποθέσεις του κάτωθι προτεινόμενου, εν τέλει, από την Επιτροπή σχεδίου διάταξης – πλαίσιο αντιμετωπίζουν, σε σημαντικό βαθμό, τις παραπάνω ανησυχίες της μειοψηφίας, που αρχίθην είχαν διατυπωθεί, κατά τα ανωτέρω, ιδίως αναφορικά με την εξασφάλιση της αποτρεπτικότητας των αποφάσεων της ΕΑ και την υπαγωγή στη ρύθμιση υπό αντικειμενικούς όρους και υπό εξαιρετικές προϋποθέσεις. Ως εκ τούτου συγκλίνει με την πλειοψηφία ως προς το ακολούθως προτεινόμενο κείμενο του σχεδίου διάταξης με την αιτιολογική βάση που προεκτέθηκε αναλυτικά ανωτέρω.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Με βάση την ανωτέρω ανάλυση, με την επιφύλαξη των διατυπούμενων απόψεων και διαφοροποιήσεων των τριών μελών της Επιτροπής ως προς το σκεπτικό, η προτεινόμενη εξαιρετικού χαρακτήρα διάταξη, προκειμένου να πληροί με επάρκεια τις προϋποθέσεις που αναπτύχθηκαν ανωτέρω και ιδίως να εξασφαλίσει την απαιτούμενη ισορροπία αφενός ανάμεσα στο εύλογο συμφέρον μίας επιχείρησης σε μία περίοδο μακράς διάρκειας οικονομικής κρίσης να επιτύχει, μετά την επιβολή προστίμου από την Ε.Α. για παράβαση των κανόνων του ελεύθερου ανταγωνισμού (post-decision claims), ευνοϊκότερο πρόγραμμα δόσεων - κατ' εξαίρεση από τις ήδη προβλεπόμενες στον ΚΕΔΕ - και ταυτόχρονα να διασφαλιστεί επαρκώς το δημόσιο συμφέρον με όρους αποτελεσματικότητας, αποτρεπτικότητας των αποφάσεων της Επιτροπής Ανταγωνισμού και εισπραξιμότητας (το τελευταίο κατά την πλειοψηφία), θα πρέπει να διατυπωθεί ως εξής:

«Στο άρθρο 49 του Ν. 3959/2011 προστίθενται παρ. 2 και 3, ως ακολούθως:

2. Με Απόφαση της Ολομέλειας της Επιτροπής Ανταγωνισμού, που λαμβάνεται ύστερα από γνώμη της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων, καθορίζονται α) τα είδη των προστίμων που έχει επιβάλει η Επιτροπή και τα οποία δύναται να υπαχθούν σε ρύθμιση, β) οι προϋποθέσεις για την υπαγωγή στη ρύθμιση αυτή, όπως ιδίως η οικονομική κατάσταση της ενδιαφερόμενης επιχείρησης σε συνδυασμό με το ύψος του προστίμου, η οικονομική αδυναμία εφάπαξ καταβολής, οι βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της, η ρευστότητά της, η δυνατότητα πρόσβασης σε κεφάλαια μετόχων ή τρίτων ή σε δανεισμό, οι συνέπειες από την αναγκαστική είσπραξη κατά τις διατάξεις του ΚΕΔΕ του συνόλου του προστίμου, γ) οι εξαιρέσεις από την υπαγωγή στην ανωτέρω ρύθμιση, δ) οι ειδικότεροι όροι των ρυθμίσεων, όπως ιδίως η προκαταβολή μέρους του προστίμου, η παροχή εγγύησης ή διασφάλισης ή εμπράγματης ασφάλειας, το εφαρμοστέο επιτόκιο για το τμήμα του προστίμου που δεν προκαταβάλλεται, οι

συνέπειες της καθυστέρησης καταβολής δόσης, οι τυχόν προσαυξήσεις, ε) η διαδικασία υποβολής των αιτημάτων υπαγωγής και τα συναφή δικαιολογητικά, στ) οι περιπτώσεις απώλειας των ρυθμίσεων, καθώς και οι λεπτομέρειες και κάθε ειδικότερο θέμα εφαρμογής του άρθρου αυτού.

3. Σε εκτέλεση της ανωτέρω Απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, ο Γενικός Γραμματέας Δημοσίων Εσόδων ή οι Προϊστάμενοι των Δημόσιων Οικονομικών Υπηρεσιών, στους οποίους αυτός μπορεί να εκχωρεί την αρμοδιότητά του, μπορούν να επιτρέψουν άπαξ τη ρύθμιση σε δόσεις των προστίμων που επιβάλλονται ή έχουν επιβληθεί από την Επιτροπή Ανταγωνισμού, μετά από την υποβολή υπεύθυνης δήλωσης από την υπόχρεο επιχείρηση ότι δεν θα ασκήσει στο μέλλον οποιοδήποτε ένδικο βοήθημα κατά της Απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού ή, σε περίπτωση που ήδη έχει ασκήσει ένδικο βοήθημα ή/και μέσο κατ' αυτής, μετά από την υποβολή δήλωσης παραίτησης από αυτό ενώπιον του Δικαστηρίου στο οποίο εκκρεμεί, κατά τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις. Ένδικο βοήθημα ή ένδικο μέσο που υποβάλλεται, παρά την κατά τα άνω υποβολή υπεύθυνης δήλωσης του οφειλέτη, απορρίπτεται ως απαράδεκτο. Ο αριθμός των μηνιαίων δόσεων καταβολής των προστίμων δεν μπορεί να υπερβαίνει τις(....) και κλιμακώνεται ανάλογα με το ύψος του καταλογιζόμενου προστίμου, ως εξής: Για πρόστιμο έως ευρώ, κατ' ανώτατο όριο [] δόσεις, για πρόστιμο από έως ευρώ κατ' ανώτατο όριο [] δόσεις, για πρόστιμο από έως ευρώ κατ' ανώτατο όριο [] δόσεις.

Το αίτημα για την υπαγωγή σε ρύθμιση, σε εκτέλεση της ανωτέρω Απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, υποβάλλεται από την υπόχρεο επιχείρηση στην αρμόδια φορολογική αρχή και συνοδεύεται από τα αναγκαία δικαιολογητικά, που τεκμηριώνουν τη συνδρομή των προϋποθέσεων υπαγωγής. Η αρμόδια φορολογική αρχή αποφασίζει για τη συνδρομή των προϋποθέσεων για την υπαγωγή σε ρύθμιση και για τους ειδικότερους όρους της ρύθμισης και ενημερώνει την Επιτροπή Ανταγωνισμού εντός 15 ημερών, με την αποστολή σε αυτήν επίσημου αντιγράφου της απόφασής της για ρύθμιση. Ομοίως, εντός της ίδιας προθεσμίας, ενημερώνει την Επιτροπή Ανταγωνισμού σε περίπτωση έκπτωσης του ενδιαφερομένου από τη ρύθμιση.».

Η Γνωμοδότηση εκδόθηκε την **9^η Ιανουαρίου 2018**.

Η Γνωμοδότηση να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, σύμφωνα με το άρθρο 47 του ν. 3959/2011.

Ο Πρόεδρος

Δημήτριος Κυριτσάκης

Η Συντάκτης της Γνωμοδότησης

Άννα Νάκου
(Αντιπρόεδρος)

Η Γραμματέας

Ηλιάνα Κούτρα